

T.C.

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ

BAĞIMLILIK VE ADLİ BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

CEZA ADALETİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TOPLUMSAL BASKILARIN KADIN SUÇLULUĞU İLE
İLİŞKİSİ: YALNIZ BÜYÜMÜŞ KADINLAR ÜZERİNE
NİTEL BİR DEĞERLENDİRME

Ayberk PAÇACI

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Nihan KALKANDELER ÖZDİN

İSTANBUL-2025

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
BAĞIMLILIK VE ADLİ BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

CEZA ADALETİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

TOPLUMSAL BASKILARIN KADIN SUÇLULUĞU İLE
İLİŞKİSİ: YALNIZ BÜYÜMÜŞ KADINLAR ÜZERİNE
NİTEL BİR DEĞERLENDİRME

Ayberk PAÇACI

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Nihan KALKANDELER ÖZDİN

İSTANBUL-2025

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
BAĞIMLILIK VE ADLİ BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Anabilim Dalı : Ceza Adaleti
Program : Ceza Adaleti Tezli Yüksek Lisans
Öğrenci Adı Soyadı : Osman Ayberk PAÇACI

“TOPLUMSAL BASKILARIN KADIN SUÇLULUĞU İLE İLİŞKİSİ: YALNIZ BÜYÜMÜŞ KADINLAR ÜZERİNE NİTEL BİR DEĞERLENDİRME” isimli çalışma aşağıdaki jüri tarafından **05.05.2025** tarihinde yapılan sınavda Yüksek Lisans Tezi olarak oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı : Doç. Dr. Kaan YILANCIOĞLU
(Üsküdar Üniversitesi)

İmza:

Danışman : Dr. Öğr. Üy. Nihan KALKANDELER ÖZDİN
(Üsküdar Üniversitesi)

İmza:

Üye : Dr. Öğr. Üy. Pınar DEMİRCAN
(Topkapı Üniversitesi)

İmza:

ONAY

Bu tez, yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun 09.05.2025 tarih ve 2025/ 08 sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Sevil ATASOY
Enstitü Müdürü

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
GİRİŞİMSEL OLMAYAN ARAŞTIRMALAR
ETİK KURULU BAŞKANLIĞI

SAYI: 61351342/020-581

KONU:KASIM 2024-34 No.lu Dosyanın Onay Yazısı

29/11/2024

Sayın; Dr. Öğr. Üyesi Nihan KALKANDELER ÖZDİN
(Ayberk PAÇACI)

Üsküdar Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulunun 27/11/2024 tarihinde yapılan 11 No.lu toplantısında “Toplumsal Baskıların Kadın Suçluluğu ile İlişkisi: Yalnız Büyümüş Kadınlar Üzerine Nitel Bir Değerlendirme” adlı araştırma projenizin etik açıdan uygun olduğuna karar verilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Prof. Dr. Cumhuri TAŞ
Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik
Kurulu Başkanı

YEMİN METNİ

Bu çalışmanın kendi tez çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar hiçbir aşamasında etik dışı davranışımın olmadığını, tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

Tarih
Ayberk PAÇACI
İmza

TEŞEKKÜR

Bu yüksek lisans tezinin ortaya çıkmasında katkı sağlayan ve desteğini esirgemeyen herkese en içten teŐekkürlerimi sunarım.

Öncelikle, tez danışmanım değerli Dr. Öğr. Üyesi Nihan KALKANDELER ÖZDİN'e, bana rehberlik ettiği, desteğini sürekli hissettirdiği ve akademik bakış açımı geliŐtirmeme yardımcı olduğu için minnettarım. Onun yönlendirmeleri ve sabrı, bu çalışmanın her aşamasında bana büyük katkı sağlamıştır.

AraŐtırmamı gerçekleŐtirdięim süreçte, görüşlerini ve deneyimlerini benimle paylaŐan katılımcılara da teşekkür ederim. Onların zaman ayırarak araştırmama katkıda bulunmaları, bu çalışmanın temelini oluŐturdu. Beni bu süreçte cesaretlendiren, motive eden ve her zaman yanımda olan aileme ve arkadaşlarıma sonsuz teŐekkürlerimi sunarım. Özellikle ailem, bana her zaman inandı ve her türlü desteği sağladı, bu tez onlara adanmıŐtır. Son olarak, bu çalışmaya katkıda bulunan ve bana ilham veren tüm akademik camiaya teşekkür ederim. Her birinizin katkıları, bu sürecin daha anlamlı ve verimli hale gelmesini sağladı.

TeŐekkürlerimle,

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ	ix
ÖZET.....	x
ABSTRACT	xi
GİRİŞ.....	1
BİRİNCİ BÖLÜM	
KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE	3
1.1.Toplumsal Baskı	3
1.2.Kadın Suçluluğu	7
1.3.Yalnız Büyüme	11
1.4.Toplumsal Cinsiyetin İnşası.....	17
1.5.Sosyal Sermaye ve Toplumsal Dışlanma.....	20
1.6.Suçun Görünmeyen Direniş Biçimi Olarak Ele Alınması.....	22
1.7.Stres ve Başetme Mekanizmaları.....	25
İKİNCİ BÖLÜM	
ARAŞTIRMANIN GEREÇ ve YÖNTEMİ	29
2.1. Araştırmanın Konusu ve Problemi	29
2.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi	31
2.3. Araştırmanın Çalışma Sahası ve Grubu.....	33
2.4. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Zorlukları	33

2.5. Araştırmanın Yöntemi	34
2.5.1. Veri Toplama Araçları.....	35
2.5.2. Verilerin Analizi	35
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
BULGULAR.....	
3.1. Yalnız Büyümenin Psikososyal Etkilerine İlişkin Katılımcı Görüşleri.....	36
3.2. Aile İlişkilerinin Yalnızlık Üzerindeki Etkilerine İlişkin Katılımcı Görüşleri.....	38
3.3. Yalnız Büyümenin Kazandırdığı ve Götürdüğü Unsurlar.....	40
3.4. Toplumun Kadınlara Yönelik Baskı Algısına Dair Görüşler.....	42
3.5. Toplumsal Normların Kadınların Karar Süreçlerine Etkisi.....	43
3.6. Yalnız Büyümenin Psikolojik Etkilerine İlişkin Katılımcı Görüşleri.....	45
3.7. Yalnızlığın Suçla Kurulan İlişkiye Etkisine İlişkin Katılımcı Görüşleri.....	47
3.8. Yalnızlıkla Başa Çıkma Stratejilerine İlişkin Katılımcı Görüşleri.....	49
3.9. Kadınların Suç İşlemesine Etki Eden Temel Nedenler.....	51
3.10. Toplumun Kadın Suçlulara Yönelik Algısına İlişkin Katılımcı Görüşleri.....	53
3.11. Yalnız Büyüyen Kadınların Suça Yönelmesini Önleyici Destek Önerileri.....	55
3.12. Yalnız Büyüyen Kadınların Suça Yönelmesini Önleyici Destek Önerileri.....	56
TARTIŞMA VE SONUÇ	59
KAYNAKLAR	64
EKLER	
Ek 1. Gönüllü Onay Formu.....	71
Ek 2. Araştırma Soruları	72
Ek 3. Özgeçmiş	73

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Yalnız Büyümenin Psikososyal Etkilerine İlişkin Katılımcı Görüşleri.....	36
Tablo 2: Aile İlişkilerinin Yalnızlık Üzerindeki Etkilerine İlişkin Katılımcı Görüşleri.....	38
Tablo 3: Yalnız Büyümenin Kazandırdığı ve Götürdüğü Unsurlar.....	40
Tablo 4: Toplumun Kadınlara Yönelik Baskı Algısına Dair Görüşler.....	42
Tablo 5: Toplumsal Normların Kadınların Karar Süreçlerine Etkisi.....	44
Tablo 6: Yalnız Büyümenin Psikolojik Etkilerine İlişkin Katılımcı Görüşleri.....	46
Tablo 7: Yalnızlığın Suçla Kurulan İlişkiye Etkisine İlişkin Katılımcı Görüşleri.....	48
Tablo 8: Yalnızlıkla Başa Çıkma Stratejilerine İlişkin Katılımcı Görüşleri.....	50
Tablo 9: Kadınların Suç İşlemesine Etki Eden Temel Nedenler.....	52
Tablo 10: Toplumun Kadın Suçlulara Yönelik Algısına İlişkin Katılımcı Görüşleri.....	54
Tablo 11: Yalnız Büyüyen Kadınların Suça Yönelmesini Önleyici Destek Önerileri.....	55
Tablo 12: Yalnız Büyüyen Kadınlara Yönelik Toplumsal Dönüşüm ve Destek Stratejileri.....	57

ÖZET

Bu araştırma, toplumsal baskıların kadın suçluluğu üzerindeki etkilerini ve yalnız büyüme deneyiminin bu süreçteki rolünü incelemeyi amaçlayan nitel bir araştırmadır. Toplumsal baskı, bireylerin toplumun belirlediği normlara uygun hareket etmeye zorlandığı bir güç dinamiği olarak tanımlanmıştır. Ancak bu baskılar, kadınlar açısından daha belirgin ve farklı biçimlerde işlemektedir. Kadınların suça yönelme süreçleri, yalnızca bireysel tercihlerle değil, toplumsal cinsiyet normları, kültürel baskılar, aile yapıları ve sosyal dışlanma ile şekillenmektedir. Yalnız büyüyen kadınlar, aile içindeki destek eksikliği ve toplumsal bağlardan yoksun kalma gibi zorluklarla karşılaşmakta, bu durum da onların toplumsal normlarla uyum sağlamada güçlük yaşamalarına neden olmaktadır.

Araştırma, yalnız büyüyen kadınların toplumsal baskılara nasıl tepki verdiklerini, toplumsal normların dışına çıkma eğilimlerini ve suç işleme motivasyonlarını anlamaya yönelik bulgular sunmaktadır. Kadın suçluluğu, bu bağlamda yalnızca hukuki bir ihlal değil, aynı zamanda toplumsal yapının, kültürel normların ve ataerkil baskıların bir sonucu olarak değerlendirilmektedir. Toplumsal baskıların kadın suçluluğu üzerindeki etkisi, yalnız büyüme deneyimi ile bağlantılı olarak ele alınmakta ve bu dinamiklerin nasıl iç içe geçtiği ortaya konmaktadır. Çalışma, yalnızca suçla ilgili bir çözüm önerisi getirmeyi değil, aynı zamanda bu sorunun yapısal ve toplumsal çözümüne dair öneriler geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kadın suçluluğu, toplumsal baskılar, yalnız büyüme, toplumsal cinsiyet, feminist kriminoloji, etiketleme teorisi.

Paçacı, A. (2025). *The relationship between social pressures and female criminality: A qualitative analysis on women who grew up alone* (Master's thesis). Üsküdar University, Institute of Addiction and Forensic Sciences.

ABSTRACT

This research is a qualitative study that aims to examine the effects of social pressures on female criminality and the role of the experience of growing up alone in this process. Social pressure has been defined as a power dynamic in which individuals are forced to act in accordance with the norms determined by society. However, these pressures are more evident and operate in different ways for women. Women's processes of turning to crime are shaped not only by individual preferences but also by gender norms, cultural pressures, family structures and social exclusion. Women who grow up alone face challenges such as lack of support within the family and deprivation of social ties, which causes them to have difficulty in adapting to social norms.

This study provides findings to understand how women who grow up alone respond to social pressures, their tendency to deviate from social norms and their motivation to commit crimes. In this context, female delinquency is considered not only as a legal violation but also as a result of social structure, cultural norms and patriarchal pressures. The impact of social pressures on female delinquency is discussed in relation to the experience of growing up alone and how these dynamics are intertwined. The study aims not only to propose a solution to crime, but also to suggest structural and social solutions to this problem.

Keywords: Female criminality, social pressures, growing up alone, gender, feminist criminology, labeling theory.

GİRİŞ

Kadın suçluluğu, uzun yıllar boyunca geleneksel kriminoloji literatüründe genellikle göz ardı edilen ya da istisnai bir durum olarak ele alınmıştır. Erkek egemen toplumsal yapılar ve kriminoloji anlayışı, suç davranışını çoğunlukla erkeklere özgü bir fenomen olarak tanımlamış; kadınların suça yönelmeleri, genellikle psikolojik sapmalar ya da toplumdan dışlanma ile ilişkilendirilmiştir. Ancak feminist kriminoloji ve eleştirel teoriler, kadın suçluluğunun arkasındaki nedenleri yalnızca bireysel sapmalarla açıklamak yerine, toplumsal baskılar, kültürel normlar, aile yapıları ve yapısal eşitsizliklerle bir arada ele almayı savunmaktadır. Kadınların suçla kurduğu ilişki, toplumsal cinsiyet rolleri ve kadınlık kimliğine dair toplumun koyduğu normlarla sıkı bir biçimde bağlantılıdır.

Toplumsal baskı, bireylerin davranışlarını toplumun belirlediği kurallara ve normlara uygun hale getirmeye yönelik güç mekanizmaları olarak tanımlanabilmektedir. Bu baskılar, her birey için eşit derecede sonuç doğurmamaktadır. Toplumsal cinsiyet, etnik kimlik, sosyoekonomik durum ve diğer sosyal kategoriler, baskının biçimini ve şiddetini belirlemektedir. Özellikle kadınlar, tarihsel olarak ataerkil yapılar içinde şekillenen toplumsal normlar uyarınca, denetlenmesi ve korunması gereken varlıklar olarak görülmüşlerdir. Bu, kadınların üzerinde hem yapısal hem de kültürel açıdan yoğun baskılar yaratmaktadır. Kadınların bu baskılara tepkisi genellikle norm dışı davranışlarla ya da suçla şekillenmektedir. Ancak, kadınların suça itilmesinin ardında yalnızca bireysel tercih ya da sapma değil, aynı zamanda toplumsal ve kültürel yapılar yer almaktadır.

Bu araştırma yalnız büyüyen kadınların suçla ilişkisini anlamak için, yalnızca bireysel psikolojik faktörleri değil, aynı zamanda toplumsal baskılar ve kültürel normları da dikkate almayı hedeflemektedir. Yalnız büyüyen bireyler, sosyal destek ağlarından yoksun olduklarında, toplumsal bağları kurmakta zorlanmakta ve bu eksiklik, onları toplumsal normlara uyum sağlamakta daha da güçsüzleştirmektedir. Bu süreç, kadınları norm dışı davranışlar sergilemeye itebilecek bir kırılma hali yaratmaktadır. Özellikle yalnız büyüyen kadınlar, toplumsal cinsiyet normlarını içselleştirme sürecinde yaşadıkları zorluklarla, yalnızca kişisel anlamda değil, aynı zamanda toplumsal düzeyde de bir dışlanmaya maruz kalmaktadır. Toplumsal yapı ve yapısal eşitsizliklerin yansıması olarak ortaya çıkan suça yönelme gerçeği, yalnız büyümüş kadınların toplumsal baskılara nasıl yanıt verdiğini ve suçla kurdukları ilişkiyi derinlemesine incelemeyi

gerektirmektedir. Araştırma, kadın suçluluğunun sadece hukuki bir ihlal olmadığını, aynı zamanda bu toplumsal ve kültürel yapıların bir sonucu olarak da değerlendirilmesi gerektiğini savunmaktadır.

Bu araştırma  bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde toplumsal baskı, kadın suçluluğu, yalnız büyüme, toplumsal cinsiyetin inşası, sosyal sermaye ve toplumsal dışlanma, suçun görünmeyen direniş biçimi olarak ele alınması, stres ve başetme mekanizmaları üzerinden kavramsal ve kuramsal nitelikli bir ereve oluşturulmuştur.

Araştırmanın ikinci bölümü gereç ve yöntem bölümüdür. Bu bölümde araştırmanın amacı, konusu, problemi, yöntemi, çalışma sahası ve grubu, veri toplama araçları, verilerin analizi, araştırmanın sınırlılıkları ve zorlukları hakkında bilgiler verilmiştir. Araştırmanın nc bölümünü bulgular kısmı oluşturmuş, yapılan derinlemesine yüz yüze görüşmeler doğrudan aktarımlarla çalışmaya eklenmiştir. Çalışma tartışma ve sonuç ile bitirilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Toplumsal Baskı

Toplumsal düzenin sürekliliği, bireylerin davranışlarının belirli normlara, değerlere ve kurallara uygunluğu ile sağlanmaktadır. Bu bağlamda toplumsal baskı, bireylerin toplumsal normlara uygun biçimde hareket etmeye zorlanması sürecinde öne çıkmakta, görünür ve görünmez olan güç mekanizmalarını ifade etmektedir (Erkoyuncu, 2023). Sosyolojik açıdan toplumsal baskı, bireyin içinde bulunduğu sosyal çevre tarafından, onun davranışlarını şekillendirmek amacıyla uygulanan açık ya da örtük yönlendirme, kontrol ve yaptırım sistemidir. Bu kavram yalnızca bireyin davranışsal sınırlarını belirlemekle kalmamakta, aynı zamanda bireyin kimlik oluşumu, sosyal rol dağılımı ve değer sistemleri üzerinde de kalıcı etkiler yaratmaktadır (Şahin, 2024).

Toplumsal baskı kavramı, klasik sosyolojiden günümüz eleştirel teorilerine kadar birçok kuramın odak noktası olmuştur. Emile Durkheim'ın toplumsal olgu tanımı, bireylerin kendi isteklerinden bağımsız olarak toplum tarafından şekillendirildiğini savunmaktadır. Ona göre ahlaki düzenin ve sosyal bütünlüğün korunması, bireylerin toplum tarafından kontrol edilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu kontrolün temel aracı ise normatif baskıdır (Durkheim, 2014).

Michel Foucault ise disiplin toplumu yaklaşımıyla modern çağın iktidar biçimlerinin bireyler üzerindeki etkisini analiz etmektedir. Foucault'ya göre toplumsal baskı yalnızca cezalandırma yoluyla değil; gözetim, içselleştirme ve öz-disiplin mekanizmaları aracılığıyla işlemektedir. Hapishaneler, okullar, hastaneler gibi kurumsal yapılar, bireyi disiplin altına alırken, bu süreci sıradanlaştırmakta ve görünmez kılmaktadır (Foucault, 2001). Bu noktada birey, kendi üzerindeki iktidarın taşıyıcısı haline gelmektedir; diğer deyişle özneleşme süreci, aynı zamanda bir içselleştirme sürecidir.

Toplumsal baskılar, her birey üzerinde eşit derecede etkili değildir; aksine toplumsal cinsiyet gibi sosyal kategorilere göre farklılaşmaktadır. Kadınlar, tarihsel olarak ataerkil yapılar içinde şekillenen normlar uyarınca "korunması", "denetlenmesi"

ve "ahlaki yönden izlenmesi" gereken varlıklar olarak görülmüşlerdir. Bu durum, kadınların üzerinde yoğunlaşan sosyal baskıların hem yapısal hem de kültürel olarak çok katmanlı hale gelmesine neden olmuştur (Kandiyoti, 1988).

Judith Butler'ın *toplumsal cinsiyet performativitesi* kuramı çerçevesinde, kadınların toplumda kabul gören "kadınlık" rollerini yerine getirmesi bir norm değil, bir zorunluluktur. Kadın olmanın, belli davranış kalıplarını ve görünüş biçimlerini içermesi gerektiği fikri, birey üzerinde sürekli bir toplumsal denetim oluşturmaktadır (Butler, 2008). Bu denetim, kadınları hem toplumsal yaşamda hem de özel alanda birer "gözetim nesnesi" haline getirmektedir.

Toplumsal baskı, bireyin aile, akraba, komşu gibi sosyal çevrelerle kurduğu ilişkiler yoluyla işlerlik kazanmaktadır. Ancak bu ilişkiler ağına dâhil olamayan bireyler (örneğin yalnız büyümüş kadınlar) çoğu zaman bu denetim sisteminin dışında kalıyor gibi görünse de aslında başka türden baskılarla karşı karşıyadır. Bu kişilerde sosyal ağların zayıf olması, hem destek mekanizmalarının eksikliği hem de savunmasızlık anlamına gelmektedir. Özellikle toplumun dışladığı ya da norm dışı olarak gördüğü bireyler, daha sert ve görünmeyen baskılara maruz kalmaktadır (Budgeon, 2014).

Yalnız büyümüş kadınlar, çocukluk döneminde yaşadıkları ihmal, terk edilme, travma gibi deneyimlerin etkisiyle, toplumun onlardan beklediği normlara uyum sağlamakta güçlük çekebilmektedir. Bu durumda, birey hem aidiyet kurmakta hem de kendi öznel sınırlarını belirlemede zorlanmaktadır. Bu durum, onları ya tam bir içe kapanışa ya da suç, isyan ve norm dışı eylemlere yönlendirebilmektedir. Bu noktada toplumsal baskının etkisi yalnızca dışsal değil, içselleştirilmiş bir denetim biçimi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Toplumsal baskılar ve suç arasındaki ilişkiyi açıklamak için kriminolojik kuramlar önemli bir arka plan sunmaktadır. Özellikle Robert K. Merton'un Anomi Teorisi bu ilişkide belirleyici bir yere sahiptir. Merton'a göre bireyler, toplumun koyduğu hedeflere ulaşamadıklarında, alternatif yollar geliştirmektedir. Bu alternatif yollar bazen yasal olmayan davranışlara, yani suça dönüşebilmektedir. Özellikle dezavantajlı grupların (örneğin yalnız büyümüş, eğitime ya da ekonomik imkânlarla erişimi kısıtlı kadınların) toplumsal beklentileri karşılamakta zorlanması, onları bu tür adaptasyon

biçimlerine yöneltebilmektedir (Merton, 1938). Ayrıca Etiketleme Teorisi, bireyin toplumsal normlara uymadığı zaman, toplum tarafından “suçlu”, “tehlikeli” ya da “uyumsuz” olarak damgalanmasının, bireyin kimlik gelişimini olumsuz etkilediğini öne sürmektedir. Bu kuram, özellikle yalnız büyümüş ve toplumsal destekten yoksun kadınların, suça yönelmelerinin ardında yatan psiko-sosyal etkenleri anlamak açısından oldukça değerlidir (Becker, 2013).

Kadınların suça itilmesinde toplumsal baskılar çoğu zaman görünmezdir. Toplumda kadınların işlediği suçlar ya istisna olarak görülmekte ya da bastırılmaktadır. Oysa bu bastırılmışlık hali, baskının farklı bir biçimidir. Kadınlar, suç işlediklerinde yalnızca yasa tarafından değil; aynı zamanda toplumun ahlaki ve kültürel kodları tarafından da cezalandırılmaktadır. Bu çifte cezalandırma süreci, kadınların sessizleştirilmesine ve suçun görünmez kılınmasına neden olmaktadır (Wormer, 2009). Toplumsal baskı bu bağlamda sadece suçun nedenlerinden biri değil, aynı zamanda onun üzerindeki perdeyi oluşturan temel unsurdur. Kadının suça yönelmesinin arkasındaki yapısal eşitsizlikleri görünmez kılan bu baskı, aynı zamanda çözüm süreçlerinin de önünü kapatmaktadır.

Ayata Küçükükücü (2022), kadın hükümlülerin yaşam öykülerini analiz ettiği çalışmasında, katılımcıların çoğunun erken yaşta aileden, okuldan ya da sosyal çevreden dışlandığını; bu dışlanma sürecinin ise toplumsal cinsiyet rollerine uymamaktan kaynaklı olduğunu ortaya koymuştur. Çalışmada, “iyi kadın” kalıbına uymayan davranışların aile ve çevre tarafından cezalandırılması, kadınların yalnızlaşmasına ve nihayetinde norm dışı davranışlara yönelmesine zemin hazırlayan bir toplumsal baskı zinciri olarak değerlendirilmiştir.

Karakaya'nın (2024) *Aile İçi İstismarda (Ensest) Çocukluklarının Gölgesinde Kadınlar* adlı çalışması ise, toplumsal baskının yalnızca davranış denetimiyle sınırlı kalmayıp, kadının yaşadığı istismarı gizlemek yönünde de işlediğini göstermektedir. Bu çalışmada, kadınların istismar karşısında konuşmaktan çekinmesi, “namus” gibi değerlerin sosyal bir kontrol aracı olarak kullanılmasıyla açıklanmakta; bu durumun kadının yalnızlaşmasına ve içe kapanmasına yol açtığı vurgulanmaktadır. Bu baskı ortamı, kadının ileriki yaşantısında sosyal yapıyla kurduğu ilişkiyi zayıflatmakta ve suça yönelim potansiyelini artırabilmektedir.

Ayata Küçükbükcü ve Çamur (2022) tarafından yürütülen başka bir çalışmada ise, Y kuşağı kadınlarının toplumsal baskıya dair algıları incelenmiştir. Bu çalışmada, genç kadınların toplumsal roller, sokağa yalnız çıkma özgürlüğü, meslek seçimi ve evlilik gibi konularda üzerlerinde hissettikleri baskı, özellikle aile ve sosyal çevre tarafından yeniden üretilen normlar üzerinden açıklanmıştır. Çalışma, baskının yalnızca geleneksel yapılarda değil; modern kentli kadınlar üzerinde de sürdüğünü göstermesi açısından önemlidir.

Demirci (2024) tarafından gerçekleştirilen “*Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Kadın ve Suç*” başlıklı çalışma, kadınların ataerkil yapılar içerisinde sosyal olarak nasıl denetlendiğini ve bu denetimin çoğu zaman örtük bir baskı mekanizması olarak işlediğini ortaya koymuştur. Ailelerin denetleyici işlevi, özellikle çocukluk ve ergenlik döneminde kadına yönelen baskıların en yoğun biçimini oluşturmada, kadınların bu süreçte edindiği normlar yetişkinlikte davranışsal uyumu veya çatışmayı belirlemektedir.

Herrington ve Nee (2005) tarafından gerçekleştirilen niteliksel çalışmada, kadın suçluların kendilik algıları ve maskülen normlarla karşılaşma biçimleri analiz edilmiştir. Kadınların suça karışmasının toplumsal cinsiyet beklentileriyle çelişen bir davranış olarak algılandığı; bu nedenle kadınların, özellikle erkeksi davranışlar gösterdiklerinde toplum tarafından daha sert biçimde etiketlendikleri tespit edilmiştir.

Javdani, Sadeh ve Verona (2011), adalet sisteminin kadınlar üzerindeki etkisini değerlendirdikleri çalışmalarında, sistemin cinsiyetçi işleyişinin kadın suçluluğunu nasıl derinleştirdiğini gözler önüne sermiştir. Kadınlar, çoğu zaman toplumsal rollerine uymadıkları gerekçesiyle hem toplum hem de hukuk sistemi tarafından daha fazla baskı altında kalmaktadır.

Russell (2014) tarafından yürütülen çalışmada, kadın suçlulara yönelik toplumsal algılar ve cinsiyet temelli yargılamalar incelenmiştir. Kadınların yalnızca suç işledikleri için değil, toplumsal rollerin dışına çıktıkları için de cezalandırıldıkları tespit edilmiştir. Bu durum, suçun yalnızca hukuki değil aynı zamanda kültürel ve ahlaki bir yargılama alanına dönüştüğünü göstermektedir.

Chesney-Lind ve Morash (2013) tarafından yürütülen araştırmada, feminist kriminoloji perspektifinden kadın suçluluğu yeniden ele alınmış, kadınların suça yönelimlerinin arkasında sosyal dışlanma, yoksulluk ve toplumsal cinsiyet baskısının olduğu vurgulanmıştır. Araştırma, kadın suçluluğunun ahlaki değil, yapısal bir sonuç olarak değerlendirilmesi gerektiğini savunmuştur.

Agboola (2014) tarafından yürütülen çalışmada, Güney Afrikalı kadın hükümlülerin cezaevi öncesi ve sonrası yaşam deneyimleri toplumsal baskı perspektifiyle incelenmiştir. Araştırmada, kadınların suça yönelme nedenleri arasında cinsel şiddet, yoksulluk, aile içi dışlanma ve yalnız büyüme gibi travmatik yaşam deneyimlerinin belirleyici olduğu vurgulanmıştır. Agboola, suçun çoğu zaman bu kadınlar için bir hayatta kalma stratejisine dönüştüğünü ifade etmiştir.

Gueta ve Chen (2016) tarafından yapılan çalışmada, kadın ve erkek mahkûmların suça yönelim öyküleri karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Kadınların suç geçmişleri çoğunlukla aile içi şiddet, ekonomik bağımsızlık eksikliği ve dışlanmışlık hissiyle şekillenmektedir. Araştırmada kadınların, baskılayıcı toplumsal yapılara ve ataerkil normlara direnmek adına suça başvurdukları öne sürülmektedir.

1.2. Kadın Suçluluğu

Kadın suçluluğu, uzun yıllar boyunca kriminoloji literatüründe göz ardı edilen ya da istisnai bir durum olarak ele alınan bir olgu olmuştur. Erkek egemen söylemin hâkim olduğu klasik kriminoloji anlayışı, suç davranışını çoğunlukla erkeklere özgü bir fenomen olarak konumlandırırken, kadınların suça yönelimi ya anomalik bir sapma ya da psikolojik bozukluk bağlamında değerlendirilmiştir (Simpson & Herz, 2006). Kadının suç işlemesi, yalnızca hukuki normların değil, aynı zamanda toplumsal cinsiyet rollerinin de ihlali olarak görülmüştür. Bu nedenle kadın suçluluğu, uzun bir süre boyunca normatif kadınlık rollerine uymayan bireylerin patolojik davranışı olarak nitelendirilmiştir.

Feminist kriminolojinin 1970’li yıllardan itibaren gelişimiyle birlikte bu yaklaşım radikal biçimde sorgulanmaya başlamış; kadın suçluluğu artık yalnızca bireysel psikopatolojiyle değil, toplumsal cinsiyet, ataerkil düzen, yapısal eşitsizlikler ve kültürel normlarla birlikte analiz edilmeye başlanmıştır (Wormer, 2009). Judith Butler’ın toplumsal cinsiyetin inşa edilebilir bir kategori olduğunu savunan yaklaşımı, kadınların

kadınca davranma zorunluluğunun sosyal bir baskıdan ibaret olduğunu ortaya koymuş, bu da kadınların suçla kurduğu ilişkiyi anlamada yeni bir perspektif sunmuştur (Butler, 2008). Kadınların suça yönelimi, salt yasa ihlali bağlamında değil; içinde buldukları sosyoekonomik koşulların, aile yapılarının, eğitim durumlarının ve toplumsal beklentilerin bir sonucu olarak değerlendirilmelidir. Robert Merton'un Anomi Teorisi, bireyin toplum tarafından belirlenen hedeflere ulaşmak için gerekli olan meşru yolların yetersizliği durumunda suça yönelme eğilimini açıklamaktadır. Bu teori, özellikle düşük gelirli, eğitimsiz ya da şiddet gören kadınların, hayatta kalma ya da çocuklarını koruma güdüsüyle suç işlemesini anlamada açıklayıcıdır (Merton, 1938). Kadınların suça yönelimi birçok durumda bir seçim değil, zorunluluktur; bu zorunluluk ise çoğu zaman görünmeyen toplumsal baskıların bir sonucudur.

Etiketleme Teorisi de kadın suçluluğunun anlaşılması açısından önemli bir kuramsal çerçeve sunmaktadır. Howard Becker'a göre, toplumsal normlara uymayan bireyler etiketlenerek dışlanmakta ve bu etiket zamanla bireyin kimliğine dönüşmektedir (Becker, 2013). Kadınların suçla ilişkilendirilmesi durumunda maruz kaldıkları etiketler daha kalıcı, daha ağır ve daha görünür olmaktadır. Özellikle yalnız büyümüş, aile desteğinden yoksun ve toplumla yeterince entegre olamamış kadınlar için bu etiketler, yeniden topluma katılımın önünde büyük bir engel teşkil etmektedir. Bir kez suçlu kadın olarak tanımlanan birey, yalnızca hukuk sistemi tarafından değil, aynı zamanda mahalle baskısı, medya dili ve kültürel kodlar tarafından da sürekli olarak dışlanmaktadır.

Kadın suçluluğu aynı zamanda çocuklukta yaşanan olumsuz deneyimler ile yakından ilişkilidir. İhmal, cinsel istismar, terk edilme, aile içi şiddet gibi deneyimler bireyin psiko-sosyal gelişiminde kalıcı izler bırakmaktadır (Felitti vd., 1998). Bu deneyimlere maruz kalan kadınların yaşam boyu ruhsal travmalar, değersizlik duyguları ve sosyal güvensizlik içinde büyümeleri, toplumsal normlara uyumlarını güçleştirmektedir. Toplumsal beklentilere aykırı davranışlar bu bireyler için sadece suç olarak değil; aynı zamanda bir hayatta kalma ya da varlık gösterme biçimi olarak da değerlendirilebilmektedir.

Kadınların suçla ilişkileri, ekonomik eşitsizlikler ve kadınlaşmış yoksulluk kavramıyla da doğrudan ilişkilidir. Kadınlar, özellikle tek başına çocuk büyütme zorunda kalanlar ya da güvencesiz işlerde çalışanlar, ekonomik bağımsızlıklarını

kazanmakta ciddi zorluklar yaşamaktadırlar. Bu durum, onları meşru olmayan yollara sevk eden bir baskı unsuruna dönüşebilmektedir. Ev içi emeğin görünmezliği, kadınların kamusal alanda üretken bireyler olarak kabul edilmemesi ve gelir adaletsizliği gibi faktörler, suç davranışlarının toplumsal kökenini gözler önüne sermektedir (Ayata Küçükbükcü & Çamur, 2022).

Türkiye özelinde yapılan çalışmalar, kadınların suça yönelme nedenlerinin çoğunlukla şiddetli ilişkilerden kaçma, çocuklarını koruma, temel geçim kaynaklarını sağlama gibi hayatta kalma motivasyonları ile bağlantılı olduğunu göstermektedir (Eskiçorapçı, 2022). Bu suçlar çoğunlukla mülkiyet suçları, hırsızlık, basit yaralama ya da savunma amaçlı cinayetler şeklinde ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla kadınların suça karışmasının arkasında yalnızca bireysel kararlar değil, toplumsal olarak bastırılmış, marjinalleştirilmiş ve ikincil konuma itilmiş yaşam öyküleri yer almaktadır.

Sonuç olarak, kadın suçluluğu sadece bireysel ya da patolojik bir davranış biçimi olarak değil; ataerkil kültürel yapıların, toplumsal dışlamanın, yapısal eşitsizliklerin ve etiketleme süreçlerinin birleştiği sosyolojik bir olgu olarak değerlendirilmelidir. Bu çerçevede kadın suçluluğuna dair çözüm önerilerinin yalnızca cezalandırma eksenli değil; destekleyici, güçlendirici ve kapsayıcı sosyal politikaları içermesi gerekmektedir. Kadın suçluluğu, toplumsal düzenin adaletsiz işleyişine karşı yükselen sessiz bir çığlık gibidir; görülmedikçe, duyulmadıkça ve anlaşılmadıkça çözümü de ertelenecektir.

Şimşek (2018) tarafından gerçekleştirilen çalışma, cezaevinden salıverilen kadınların topluma yeniden uyum süreçlerine odaklanmaktadır. İstanbul örneğinde yürütülen araştırma, kadınların sosyal dışlanma, işsizlik, aile tarafından reddedilme gibi nedenlerle tekrar suç döngüsüne girmeye açık hale geldiklerini ortaya koymuştur. Çalışma, kadınların suç sonrası dönemlerinde dahi sistemli bir dışlanmayla karşı karşıya olduklarını vurgulamaktadır.

Akgün (2020) ise kadın suçluluğunu cinayet suçları bağlamında incelemiştir. Çalışmada, kadınların adam öldürme eylemlerinin çoğunlukla maruz kaldıkları şiddet, sistematik istismar ve ekonomik bağımsızlıktan yoksunluk gibi yapısal eşitsizliklerin sonucu olduğu ileri sürülmüştür. Kadınların suça yönelmesinin arkasında, sadece bireysel

öfke ya da sapma değil, bastırılmış bir yaşamın ve adaletsizliklerin birikimli etkileri olduğu savunulmuştur.

Ayata Küçükbükcü (2022) tarafından yapılan yüksek lisans tezinde, kadın hükümlülerin yaşam öyküleri üzerinden toplumsal cinsiyetin suç davranışı üzerindeki etkisi analiz edilmiştir. Çalışmada, kadınların aile yapısı, eğitim geçmişi, şiddet deneyimleri ve dışlanma süreçleri gibi faktörlerin, suça yönelme sürecinde önemli rol oynadığı ortaya konmuştur. Kadınların çoğu, çocukluk döneminde ihmal ve yalnızlık yaşadıklarını ifade etmiş; bu deneyimlerin, normatif toplumsal yapıyla kurdukları ilişkide ciddi kırılmalara neden olduğu vurgulanmıştır.

Demirci (2024) tarafından yürütülen araştırmada, toplumsal cinsiyet rollerinin kadın suçluluğu üzerindeki etkileri ele alınmıştır. Katılımcıların ifadelerine dayanarak kadınların, çoğunlukla aile baskısı, ev içi şiddet, ekonomik bağımlılık ve sosyal normlara uyum baskısı altında suça sürüklendiği belirlenmiştir. Araştırma, kadın suçluluğunu bireysel sapma değil; toplumsal yapıların ürettiği baskının bir çıktısı olarak yorumlamaktadır.

Herrington ve Nee (2005) tarafından yürütülen çalışmada, kadın suçluların toplumsal cinsiyet algıları ve maskülen normlarla ilişkileri analiz edilmiştir. Çalışmada, kadınların suça yönelmesinin çoğu zaman normatif kadınlık rollerinden sapma olarak değerlendirildiği; bu nedenle kadın suçluların, erkek suçlulara kıyasla daha fazla toplumsal damgalama ile karşı karşıya kaldığı belirtilmiştir.

Javdani, Sadeh ve Verona (2011) tarafından yapılan çalışmada, adalet sisteminin kadınlara yaklaşımı ve bu sistemin kadınların suça yönelme sürecindeki rolü ele alınmıştır. Çalışma, kadınların hem toplumsal normlara hem de adalet sistemine karşı daha savunmasız olduklarını ve sistemsiz eşitsizliklerin kadın suçluluğunu artıran bir etken olduğunu ortaya koymuştur.

Russell (2014), kadın suçlulara yönelik yargı süreçlerinde toplumsal cinsiyet kalıplarının nasıl işlediğini incelemiştir. Kadınlar sadece suç işledikleri için değil, aynı zamanda toplumsal kadınlık rollerine uymadıkları için de daha ağır şekilde

cezalandırılmaktadır. Suçun toplumsal bir etiketleme süreci olduğu bu çalışmada açıkça gösterilmiştir.

Chesney-Lind ve Morash (2013), feminist kriminolojinin kadın suçluluğuna eleştirel bir perspektiften yaklaşması gerektiğini savundukları çalışmalarında, kadınların suça yönelme nedenlerini yapısal eşitsizlikler, toplumsal dışlanma ve ataerkil değerlerin baskısıyla açıklamışlardır. Suç, kadınlar açısından yalnızca bir yasa ihlali değil, aynı zamanda toplumsal baskılara karşı geliştirilen bir direnç biçimi olarak ele alınmıştır.

Gueta ve Chen (2016), kadın mahkûmlarla yaptıkları görüşmelere dayanarak kadınların suça yönelme nedenlerini cinsiyet temelli sosyal dışlanma ve yoksulluk üzerinden değerlendirmiştir. Kadınların suç geçmişleri incelendiğinde, aile içi şiddet, ekonomik bağımsızlık yoksunluğu ve destek sistemlerinin eksikliği öne çıkan temalar olmuştur.

Anaraki ve Boostani (2018) tarafından İran bağlamında gerçekleştirilen niteliksel çalışmada, kadın suçluluğu patriyarkal baskı mekanizmaları çerçevesinde incelenmiştir. Özellikle erken yaşta evlilik, cinsel istismar ve aile desteğinden yoksunluk gibi faktörler, kadınların suça yönelmesini etkileyen belirleyici unsurlar olarak değerlendirilmiştir.

1.3. Yalnız Büyüme

Yalnız büyüme, bireyin gelişim süreci boyunca duygusal, fiziksel ve sosyal anlamda yeterli destekten yoksun kalması durumunu ifade etmektedir. Aile, bireyin ilk sosyalizasyon ortamıdır ve bireyin değerleri, benlik algısı ve toplumsal kurallarla kurduğu ilişki çoğunlukla burada şekillenmektedir. Ancak çeşitli nedenlerle ailesinden uzak kalan, ihmal edilen, istismar edilen ya da koruyucu bağlardan yoksun bir şekilde büyüyen bireyler, bu gelişimsel süreçleri eksik ya da travmatik bir şekilde deneyimlemektedir. Bu durum, yalnız büyüyen kadınlar söz konusu olduğunda daha derin ve cinsiyetlendirilmiş bir toplumsal soruna dönüşmektedir. Çünkü toplum kadınlardan, hem çocuklukta hem de yetişkinlikte “bağlılık”, “uyum”, “fedakârlık” gibi rolleri üstlenmelerini beklerken; yalnız büyümüş kadınlar bu beklentilere uygun kimlikler geliştirmekte zorlanabilmektedirler.

Yalnız büyüyen bireyler için en önemli risk faktörlerinden biri, erken çocukluk dönemindeki duygusal ihmal ve travmatik deneyimlerdir. Bu noktada literatürde “Olumsuz Çocukluk Deneyimleri” olarak adlandırılan, istismar, ebeveyn kaybı, ev içi şiddet, duygusal yoksunluk gibi olaylar; bireyin ruhsal ve davranışsal gelişimi üzerinde uzun vadeli etkiler yaratmaktadır (Felitti vd., 1998). Travmaların süregiden etkisi, bireyin ileriki yaşantılarında sosyal bağ kurmakta güçlük çekmesine, aidiyet hissini inşa edememesine ve güven ilişkilerinde kırılmalar yaşamasına neden olabilmektedir. Yalnız büyümüş kadınlar için bu kırılabilirlik hali, toplumsal sistemin dışlayıcı yapısıyla birleştiğinde, hem duygusal hem de hukuki normlardan sapmayı artıran bir zemin yaratabilmektedir.

Yalnızlık, her zaman fiziksel bir ayrılık değil, aynı zamanda duygusal bir kopuklukla da ilişkilidir. Bir çocuğun ailesiyle birlikte yaşıyor olması, onun sosyal destek aldığı anlamına gelmemektedir. Bu nedenle yalnız büyüme, görünmez bir durum olarak da tezahür edebilmektedir. Bu bireylerin önemli bir kısmı, aile içi şiddet, ilgisizlik, duygusal soğukluk gibi durumlar nedeniyle özdeşim kurma ve duygusal bağ kurma becerilerini yeterince geliştirememektedir. Gelişimsel psikoloji bu süreci bağlanma kuramı üzerinden açıklamaktadır. Yıldız Miniksar ve Kılıç (2023)’a göre güvenli bağlanma geliştiremeyen çocuklar, ileriki yaşamlarında daha fazla davranışsal düzensizlik ve toplumsal uyumsuzluk sergileyebilmektedir

Yalnız büyümüş kadınların suçla ilişkisini anlamak için yalnızlık olgusunu sadece bireysel bir psikolojik durum değil, aynı zamanda toplumsal ve yapısal eşitsizliklerin bir sonucu olarak da değerlendirmek gerekmektedir. Kadınların eğitim, istihdam, sağlık ve sosyal destek gibi alanlarda karşılaştıkları engeller, yalnız büyüyen kadınlar söz konusu olduğunda çarpan etkisi yaratmaktadır. Bu kişiler çoğu zaman devletin koruyucu mekanizmalarından da yeterince faydalanamamış; hem hukuki hem de duygusal olarak korunmasız kalmışlardır (Wormer, 2009). Bu durum, kadını yalnızca suça açık hale getirmekle kalmamakta; aynı zamanda suç sonrasında damgalanma sürecini de derinleştirmektedir. Etiketleme Kuramına göre (Becker, 2013), toplumsal normların dışına çıkan bireyler etiketlenmekte; ancak yalnız büyümüş kadınlar bu etiketi taşıyacak sosyal zemine dahi sahip olamayabilmektedir. Bu da, bireyin toplumsal hayatta kendisine yer bulmasını daha da zorlaştırmaktadır.

Türkiye bağlamında, yalnız büyümüş kadınların büyük bir kısmı devlet korumasında yetişmiş, erken yaşta evlendirilmiş, aile içi şiddete uğramış veya ekonomik bağımsızlığa erişememiş bireylerden oluşmaktadır. Bu durum, kadınların hem bireysel hem de yapısal olarak savunmasız hale gelmesine neden olmaktadır. Kadınların yalnız büyüdüğü aile yapıları çoğu zaman geleneksel ve patriyarkal özellikler göstermektedir. Bu yapılar, kadının bedenini, davranışını ve yaşam kararlarını sıkı biçimde denetlerken; aynı zamanda onu ihmal etmeye, görmezden gelmeye ya da dışlamaya da yatkındır. Bu çelişki, kadının gelişiminde duygusal bölünmelere ve normatif sisteme karşı yabancılaşmaya yol açmaktadır (Eskiçorapçı, 2022).

Yalnız büyüyen kadınlar, toplumsal normlara uymakta zorlandıklarında genellikle sadece “uyumsuz” olarak değil; aynı zamanda ahlaksız ya da tehlikeli bireyler olarak damgalanmaktadır. Bu ise sadece hukuki değil, kültürel bir dışlama sürecini de beraberinde getirmektedir. Özellikle yalnız büyüyen kadınların toplumsal olarak desteklenmediği, istismar edildiği veya aşağılandığı ortamlarda suça yönelme yalnızca bir sapma değil, bir direnç biçimi olarak da değerlendirilebilmektedir (Ayata Küçükbükcü & Çamur, 2022). Kadınların yalnızlık deneyimleri çoğu zaman sessizdir; ancak bu sessizlik içinde, bastırılmış öfke, çaresizlik ve adaletsizlik duyguları biriktirmektedir. Bu duygular, bireyin sosyal sistemle kurduğu ilişkiyi zehirleyebilmekte ve suça dönüşen eylemlere zemin oluşturabilmektedir.

Sonuç olarak, yalnız büyüme yalnızca bir gelişimsel eksiklik değil; toplumsal eşitsizliklerle birleştiğinde suç davranışına giden yolu kolaylaştıran çok boyutlu bir kırılma haline dönüşmektedir. Yalnız büyüyen kadınların suçla ilişkisini analiz ederken sadece bireyin geçmişine değil, o bireyin içinde var olmaya çalıştığı toplumun işleyişine de bakmak gerekmektedir. Suç davranışı, bu kadınlar için sıklıkla bir karardan çok, bir zorunluluk ve hayatta kalma stratejisi hâline gelmektedir. Bu nedenle sosyal politika uygulamalarında yalnız büyümüş kadınların erken çocukluk döneminden itibaren desteklenmesi, bu kırılma gruba özel koruyucu önlemlerin geliştirilmesi ve suç sonrasındaki rehabilitasyon süreçlerinin toplumsal kabulü sağlayacak biçimde yeniden düzenlenmesi büyük önem taşımaktadır.

Toplumsal baskılar, kadın suçluluğu ve yalnız büyüme kavramları birbirinden bağımsız düşünülemeyecek denli iç içe geçmiş sosyolojik olgulardır. Bu kavramların her

biri, kadınların toplumsal yapı içerisindeki yerini, kimlik gelişim süreçlerini ve normatif sistemle kurdukları ilişkiyi doğrudan etkilemektedir. Kadınların suçla kurduğu ilişki, yalnızca bireysel bir davranış seçimi olarak değil; bu üçlü etkileşim çerçevesinde şekillenen, çok boyutlu ve tarihsel olarak örülmüş bir sürecin ürünüdür.

Toplumsal baskılar, kadının yaşamını yapılandıran temel mekanizmalardan biridir. Kadınlara atfedilen roller, onların davranış kalıplarını, sosyal ilişkilerini ve kamusal alandaki varlık biçimlerini sınırlarken; bu sınırlamaya uymayan kadınlar hem sembolik hem de hukuki biçimlerde cezalandırılmaktadır (Butler, 2008). Kadının yalnız büyümüş olması, bu baskı mekanizmalarına karşı daha savunmasız hale gelmesini sağlamaktadır. Çünkü yalnız büyüyen bireyler, sosyal normları ve değer sistemlerini içselleştirme sürecinde rehberlikten, denetimden ve destekten yoksun kalmaktadır. Bu bağlamda, yalnız büyüme, toplumsal baskının en derin ve görünmez biçimlerinden biri olarak değerlendirilebilmektedir (Felitti vd., 1998).

Kadın suçluluğu ise bu iki durumun kesişim noktasında bir sonuç olarak ortaya çıkmaktadır. Yalnız büyüyen kadınlar, aidiyet hissi kurmakta zorlanmakta, öfke ve değersizlik gibi içsel çatışmalarla baş edememekte ve sosyal sistemle kurdukları ilişkide ciddi kopmalar yaşamaktadır. Bu durum, normlara uyum sağlamayı imkânsızlaştırmakta ve bireyin suçla kurduğu ilişkiyi güçlendirmektedir. Özellikle çocuklukta yaşanan ihmal, terk edilme, istismar gibi olumsuz deneyimler, kadınların gelecekte kendilerini korumaya yönelik saldırganlık geliştirmesine ya da toplumla bağlarını tamamen koparmasına yol açabilmektedir (Felitti vd., 1998). Etiketleme Kuramı bu süreci daha görünür kılmaktadır. Yalnız büyümüş, toplumla tam anlamıyla bütünleşmemiş kadınlar suç işlediklerinde, toplum tarafından yalnızca suçlu değil, aynı zamanda kadınlık normlarına da ihanet etmiş bireyler olarak etiketlenmektedirler (Becker, 2013). Bu çift yönlü etiketleme, kadının toplumsal hayattan dışlanmasına ve marjinalleştirilmesine neden olmaktadır. Bu durumda suça yönelme, sadece mevcut baskılara karşı bir tepki değil, aynı zamanda sosyal görünmezliğin sonucunda doğan bir kimlik biçimi haline gelmektedir.

Kadınlaşmış yoksulluk, tüm bu süreçlerin arka planını oluşturan ekonomik eşitsizlik zeminidir. Yalnız büyümüş kadınların ekonomik olarak bağımsız bireyler olamaması, onları hem istismar edilmeye hem de marjinal yaşantılara daha açık hale getirmektedir. Özellikle geçim sıkıntısı, düşük ücretli işlerde çalışma zorunluluğu ve

çocuk bakımı gibi yükümlülüklerin yalnız başına omuzlanması, kadınların meşru yollarla yaşamlarını sürdürememesine neden olabilmektedir. Bu noktada, Merton'un anomi teorisi devreye girmektedir: Hedeflere ulaşmak için meşru yolların kapanması, bireyi alternatif (çoğu zaman yasa dışı) yollar aramaya itmektedir (Merton, 1938).

Türkiye özelinde yapılan çalışmalar, bu üçlü ilişkinin pratiğe nasıl yansıdığını açıkça göstermektedir. Kadınların suça yönelme nedenleri çoğu zaman duygusal yalnızlık, fiziksel korunmasızlık, ekonomik çaresizlik ve toplumsal dışlanma ile açıklanmaktadır (Ayata Küçükükücü & Çamur, 2022). Kadın suçluluğu, yalnız büyümüş bireylerde yalnızca bireysel bir tepki değil; sosyal yapıların bütününde meydana gelen sistematik ihlallerin bir yansımasıdır.

Sonuç olarak, toplumsal baskılar, yalnız büyüme ve kadın suçluluğu birbirini besleyen, tetikleyen ve anlamlandıran dinamiklerdir. Kadının çocukluk döneminden itibaren yaşadığı yalnızlık, görmezden gelinme ve dışlanma, zamanla toplumsal normlara karşı bir yabancılaşmaya dönüşmektedir. Bu yabancılaşma, hem sosyal destekten mahrum bırakmakta hem de bireyin suça yönelme ihtimalini artırmaktadır. Suç, bu bağlamda bireyin yalnızca eylemi değil; aynı zamanda toplumun dışlayıcı işleyişine karşı geliştirilmiş bir savunma ve görünürlük biçimidir. Bu nedenle, kadın suçluluğunu anlamaya ve çözmeye yönelik her türlü yaklaşımın, yalnız büyüme deneyimini, toplumsal baskı sistemlerini ve bu baskıların cinsiyetlendirilmiş biçimlerini dikkate alması kaçınılmazdır.

Başpınar (2007) tarafından yapılan çalışmada, sokakta yaşayan çocukların yaşam öyküleri analiz edilmiştir. Bu bireylerin büyük kısmının ailesiz ya da parçalanmış aile ortamında büyüdüğü ve erken yaşta duygusal yalnızlıkla karşı karşıya kaldıkları saptanmıştır. Bu yalnızlık, zamanla sosyal dışlanmaya ve normatif yapıya uyumsuz davranışlara yol açmıştır. Araştırma, yalnız büyümenin toplumsal sisteme entegrasyonu zorlaştıran bir faktör olduğunu ortaya koymaktadır.

Şentürk Dızman ve Oktik (2022) tarafından İstanbul'da denetimli serbestlik altındaki gençlerle yapılan nitel araştırmada, suç geçmişi olan bireylerin çoğunun aileden yeterli ilgi görmediği, yalnız büyüdüğü ve bu yalnızlıkla baş edemediği görülmüştür.

Araştırmada, toplumsal destekten ve güvenli bağ kurma deneyimlerinden yoksun olan bireylerin suça karışma riskinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Altunpul (2022) tarafından yapılan yüksek lisans tezinde, üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı istismarı ve ihmali ile suç eğilimleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre, çocuklukta özellikle duygusal ihmal ve yalnızlık yaşayan kadın bireylerin suça yönelik tutumlarında artış gözlenmiştir. Kadınlar, bastırılmış çocukluk deneyimlerinin yaşamlarının ilerleyen dönemlerinde davranışsal olarak yansıdığını ifade etmişlerdir.

Karakaya (2024) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, çocuklukta enstest mağduru olan kadınların deneyimleri incelenmiş ve yalnız bırakılmışlık duygusunun bu bireylerde güçlü biçimde ortaya çıktığı tespit edilmiştir. Araştırmada, aile içi istismarın hem fiziksel hem de duygusal ihmalle birlikte yaşandığı; kadınların bu süreçte yalnızlık, utanç ve sosyal dışlanma gibi ikincil travmalarla mücadele ettikleri görülmüştür. Bu yalnızlaşma, kadınların topluma uyum sağlama kapasitesini düşürmekte ve onları norm dışı davranışlara açık hale getirmektedir.

Goulding (2004), cezaevindeki kadınların toplumsal bağlarının kopuşunu kesilmiş bağlantılar metaforu üzerinden incelemiştir. Araştırmada kadınların aileleriyle, çocuklarıyla ve sosyal çevreleriyle kurdukları bağların büyük kısmı çocuklukta kurulamadan kesildiği; bunun da ileriki yaşlarda yalnızlık, dışlanma ve suça yönelimle sonuçlandığı aktarılmıştır.

Taylor, Convery ve Barton (2013) tarafından İngiltere’de yapılan çalışmada, kadın suçluların sosyal bağ kurma kapasiteleri ve yalnızlık deneyimleri üzerine yoğunlaşmıştır. Kadınların çoğu, ailelerinden kopukluk, güven ilişkisinin eksikliği ve sosyal dışlanma nedeniyle yalnızlaştıklarını belirtmiş; suçun ise bu yalnızlığın hem sebebi hem de sonucu olarak ortaya çıktığı aktarılmıştır.

Levenson, Willis ve Prescott (2014), kadın cinsel suçlularla yürüttükleri araştırmada, olumsuz çocukluk deneyimlerinin (ihmal, istismar, ebeveyn kaybı) bireylerde yalnızlık ve kopukluk duygusunu derinleştirdiğini tespit etmiştir. Çalışma,

kadın suçluların büyük kısmının kendilerini görünmez hissettiğini ve toplumla bağ kuramadıklarını ortaya koymuştur.

Esposito (2015) tarafından İtalya’da yapılan niteliksel analizde, kadın mahkumların cezaevi öncesi yaşamlarındaki yalnızlık, sosyal izolasyon ve sağlık ihmalleri üzerine odaklanılmıştır. Kadınların çoğunun, ihmal edilen fiziksel ve duygusal ihtiyaçları nedeniyle suçla özdeşleşmeye başladıkları saptanmıştır.

Jones, Bucerius ve Haggerty (2019), Kanada’da tutuklu kadınlarla yürüttükleri çalışmada, yalnızlık ve suç arasında dolaylı fakat kuvvetli bir ilişki saptamışlardır. Katılımcılar, erken yaşta ihmale uğradıklarını, ebeveyn ilgisinden mahrum kaldıklarını ve uzun süre yalnız bir hayatın içindeymiş gibi yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

1.4. Toplumsal Cinsiyetin İnşası

Toplumsal cinsiyetin biyolojik determinizmden ayrılarak kültürel ve tarihsel bağlam içinde ele alınması, kadın suçluluğu gibi norm dışı davranışların anlaşılmasında büyük önem taşımaktadır. Bu konuda öncülük eden kuramsal figürlerden biri Judith Butler’dır. Butler, toplumsal cinsiyetin sabit, özsel ya da doğuştan gelen bir nitelik olmadığını; aksine tarihsel olarak inşa edilen, tekrar yoluyla sürdürülen ve normatif söylemler tarafından pekiştirilen bir performans olduğunu öne sürmektedir (Butler, 2008). Bu bakış açısı, toplumsal cinsiyetin, bireylerin sergilediği eylemler ve toplumun bu eylemlere yüklediği anlamlar aracılığıyla kurulduğunu savunmaktadır.

Kadınların suç işlemesi, bu kuram bağlamında yalnızca hukuki değil, aynı zamanda kadınlık kimliğine yönelik bir tehdit olarak algılanmaktadır. Çünkü toplum, kadını belirli davranış kalıplarına (şefkatli, edilgen, namuslu, itaatkâr) hapsetmiştir. Kadının bu rollerin dışına çıkması, yalnızca yasa ihlali olarak değil, aynı zamanda kadın kimliğinin bozulması olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle kadınların suça karışması, erkeklerin suç işlemesinden daha fazla damgalanma, dışlanma ve moralistik sorgulama doğurmaktadır. Kadın suçluluğunun daha fazla haber değeri taşıması da bu norm sapmasının dramatikleşmesinden kaynaklanmaktadır (Wormer, 2009).

Yalnız büyümüş kadınlar için bu toplumsal cinsiyet normlarına uymak daha da zordur. Aile bağları ve toplumsal normların içselleştirileceği ortamdaki yoksun büyüyen

bireyler, toplumun kadınlığa dair dayattığı beklentilerle uyum içinde hareket edememektedir. Bunun sonucunda bu kadınlar, hem kötü kadın hem kötü birey etiketleriyle karşı karşıya kalmaktadır. Butler'ın performatiflik anlayışı, bu tür durumlarda suçun bir kimlik sapması değil; toplumsal cinsiyet rollerine karşı kaçınılmaz bir kırılma olduğunu savunmaktadır. Bu kuram, aynı zamanda suç davranışının kadın açısından sadece bireysel değil, kültürel bir çatışmanın sonucu olduğunu anlamayı sağlamaktadır. Kadın suçluluğu, bu çerçevede yalnızca bir yasa ihlali değil; aynı zamanda kadının bedenini, varlığını ve kimliğini yeniden üretme biçimidir. Suç, bu anlamda, normatif kadınlığa karşı bir reddediş veya yeniden tanımlama girişimi olabilmektedir.

Çağlayan (2006), Kürt kadın kimliği üzerine yürüttüğü nitel araştırmasında, etnik kimlik ile toplumsal cinsiyet kimliğinin nasıl iç içe geçtiğini incelemiştir. Kadınların hem Kürt hem kadın kimliği üzerinden yaşadığı çok katmanlı baskılar, çalışmanın temel bulguları arasında yer almaktadır.

Hatiboğlu Eren (2015) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, Ankara-Aktaş Mahallesi özelinde muhafazakâr anneliğin nasıl kurulduğu ve yeniden üretildiği incelenmiştir. Nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı araştırma, toplumsal cinsiyet rollerinin yalnızca özel alanda değil; kentsel dönüşüm, mahalle yapısı ve politik kültür üzerinden de şekillendiğini öne sürmektedir.

Çakır (2016) tarafından yürütülen çalışma, ev hizmetinde çalışan kadınların özneleşme sürecini toplumsal cinsiyet bağlamında incelemiştir. Araştırmada, hizmet veren kadınların kimlik inşasının hem işverenle kurulan ilişki hem de sınıf, cinsiyet ve aidiyet üzerinden yeniden şekillendiği gösterilmiştir.

Doğan (2020), 1960'lar Türk sinemasındaki kadın temsilleri üzerinden toplumsal cinsiyet kimliğinin nasıl inşa edildiğini incelemiştir. “*Acı Hayat*” ve “*Kırık Hayatlar*” filmleri üzerinden yapılan çözümleme, ataerkil normların kadın kimliğini nasıl şekillendirdiğini gözler önüne sermektedir.

Özdemir (2020), ülkücü kadınlar üzerine yaptığı nitel araştırmada, milliyetçi-ideolojik bağlamda kadın kimliğinin nasıl biçimlendirildiğini ele almıştır. Çalışma,

milliyetçilikle toplumsal cinsiyet normlarının iç içe geçtiğini ve bu yapıların kadın kimliğini politik bir araç haline getirdiğini ortaya koymuştur.

Ely (1995), iş yerinde kadın kimliğinin inşasını analiz ettiği çalışmasında, kadın çalışanların mesleki rollerle toplumsal cinsiyet normları arasında yaşadıkları çatışmaları ortaya koymuştur. Araştırma, kadınların “görünürlük-yetersizlik ikilemi” içinde performans sergilemeye çalıştıklarını ve cinsiyet temelli engellerin bu kimlik inşasını doğrudan etkilediğini göstermiştir.

Galipeau (2014), ABD’de genç kızlarla yürüttüğü nitel araştırmada, toplumsal cinsiyetin kültürel ve dilsel bir kurgu olarak nasıl yeniden üretildiğini incelemiştir. Çalışma, genç kızların kadınlığa dair normlara karşı geliştirdikleri eleştirel farkındalık düzeyini ve bu normları sorgulama biçimlerini gözler önüne sermektedir.

Kokesh ve Sternadori (2015), genç yetişkin kadın karakterlerin yer aldığı kurgusal metinlerdeki kadınlık temsillerinin kimlik inşasını nasıl etkilediğini incelemiştir. Araştırma, kadın okurların bu karakterlerle özdeşleşme düzeylerine bağlı olarak kendi cinsiyet rollerini yeniden değerlendirdiklerini ortaya koymuştur.

McGannon, Schinke, Ge ve Blodgett (2019), kadın boksörlerle yaptığı görüşmelerde, spor dünyasındaki kadınlık imajı ile bireysel cinsiyet kimliği arasındaki çatışmaları analiz etmiştir. Kadınların çoğu, sportif başarıları nedeniyle kadınsı normlardan uzaklaştırıldıklarını, bu durumun kimliklerini yeniden kurmalarına neden olduğunu belirtmiştir.

Tasker ve Gato (2020) tarafından yapılan araştırmada, Birleşik Krallık’ta yaşayan transgender ve non-binary bireylerle yapılan odak grup görüşmeleri ile toplumsal cinsiyet kimliğinin geleceğe yönelik planlamalarda nasıl yer aldığı incelenmiştir. Katılımcılar, normatif kadınlık rollerine sıkıştırılmalarına karşı geliştirilen alternatif kimlik söylemleri ve dışlanma deneyimlerini paylaşmışlardır.

Jackson, Sheanoda ve Bussey (2022), bireysel cinsiyet kimliği tanımlarının sosyal kategorilerden ne ölçüde bağımsız inşa edilebildiğini sorgulamışlardır. Bu çalışma, bireylerin cinsiyet benliğini tanımlarken sosyal normlara karşı ne kadar esnek veya dirençli davrandığını anlamaya odaklanmıştır.

1.5. Sosyal Sermaye ve Toplumsal Dışlanma

Bireyin toplumla olan ilişkisini anlamada yalnızca ekonomik veya yasal konum değil, aynı zamanda sosyal bağları ve bu bağların niteliği de belirleyicidir. Bu noktada *sosyal sermaye* kavramı, bireyin içinde bulunduğu sosyal ağlar aracılığıyla elde ettiği kaynakları, destek sistemlerini ve bu sistemlere duyduğu güveni ifade etmektedir (Bourdieu, 1986). Sosyal sermaye, sadece bireysel ilişkilerin niceliğini değil; aynı zamanda bireyin bu ilişkiler aracılığıyla toplumla bütünleşme, güçlenme ve normatif yapıya uyum sağlama kapasitesini de belirlemektedir. Yalnız büyüyen bireyler, özellikle çocukluk ve ergenlik dönemlerinde bu tür destek sistemlerinden yoksun kaldıklarında, hem psiko-duygusal gelişim hem de toplumsal aidiyet açısından kırılgan hale gelmektedirler.

Pierre Bourdieu, sosyal sermayeyi bir tür kolektif varlık olarak tanımlamaktadır. Aile, akraba, okul ve komşuluk ilişkileri gibi yapılar, bireyin toplumsal sistemle temasını kolaylaştırmaktadır. Ancak yalnız büyüyen kadınlar, bu bağları ya hiç kuramamış ya da çok erken yaşta kaybetmiş olduklarından, sosyal sermayeden büyük ölçüde yoksundurlar. Bu durum, onları yalnızca psikolojik açıdan değil, aynı zamanda yapısal düzeyde de korumasız hale getirmektedir. Robert Putnam da benzer şekilde, sosyal sermayenin düşük olduğu topluluklarda bireylerin kurallara uyumunun, toplumsal bütünleşmenin ve hukuka güvenin daha zayıf olduğunu vurgulamaktadır (Putnam, 2000).

Toplumsal dışlanma ise bu sosyal sermaye eksikliğinin yarattığı yapısal bir sonuçtur. Birey, sosyal ağlardan koptuğunda veya dışlandığında; hem ekonomik kaynaklara hem de kültürel ve duygusal destek sistemlerine erişimi engellenmektedir. Kadınlar açısından bu durum daha derin yaşanmaktadır çünkü kadınların kamusal alanla kurduğu ilişki, toplumsal cinsiyet normları tarafından zaten sınırlandırılmıştır. Yalnız büyüyen kadınlar bu sınırların ötesine geçemediklerinde, marjinalleşme süreci hızlanmakta ve suça yönelme bir kaçış ya da baş etme biçimi olarak gündeme gelmektedir.

Toplumsal dışlanma kavramı, suçun yalnızca bireyin içsel bozulmasından kaynaklanmadığını; aksine bireyin toplumdan sistematik olarak dışlanmasının bir sonucu olarak ortaya çıktığını savunmaktadır. Kadınların, özellikle de yalnız büyüyenlerin

karşılaştığı bu dışlanma biçimleri sadece ekonomik değil; aynı zamanda sosyal ve kültürel düzeydedir. Aile dışı ilişkiler kuramayan, mahalle, okul veya iş yaşamında güvenli bağlar oluşturamayan kadınlar için normatif sistemin içinde yer almak güçleşmektedir. Bu durumda yasa dışı davranışlar, hem sistemin dışında kalmışlık hissine bir tepki, hem de geçici bir aidiyet biçimi olarak görülebilmektedir. Bu bağlamda sosyal sermaye eksikliği, bireyin topluma olan güvenini, hukuka olan saygısını ve aidiyet hissini zayıflatmaktadır. Kadın suçluluğu bu perspektiften yalnızca bir kural ihlali değil; aynı zamanda toplumsal bağların eksikliğinin sonucu olarak ele alınmalıdır. Suç, kimi zaman dışlanmış bireyin sistemle yeniden bağ kurma çabası; kimi zaman da sistemin sunduğu fırsatlardan mahrum kalmanın bir ifadesidir. Bu nedenle sosyal sermaye ve toplumsal dışlanma, yalnız büyüme deneyimiyle birleştiğinde suçu açıklamada merkezi bir rol üstlenmektedir.

Gök (2016) tarafından yapılan araştırmada, Türkiye'deki sivil toplum kuruluşlarının kadınların sosyal sermayeye erişimindeki rolü incelenmiştir. Araştırma, kadınların bu kuruluşlar aracılığıyla sosyal ağlarını güçlendirdiklerini ancak geleneksel cinsiyet rolleri nedeniyle hâlâ karar alma süreçlerinden dışlandıklarını göstermektedir.

Toprakçı Alp ve Aksoy (2019), Antalya'da kadın girişimcilerle gerçekleştirdiği araştırmada, kadınların iş yaşamında sosyal sermayeye ulaşabilmek için informal ağlara (akraba, hemşehri, kadın günleri gibi) yöneldiklerini; ancak bu ağların çoğunlukla sınırlı kaldığını ve toplumsal cinsiyet normlarının bu süreçleri yönlendirdiğini göstermiştir.

Baki ve Akyiğit (2021), İzmir'deki Suriyeli kadın girişimciler üzerine yaptıkları çalışmada, göçmen kadınların sosyal sermayeye erişim konusunda ciddi yapısal engellerle karşılaştıklarını ve yerel halkla sınırlı entegrasyon yaşadıklarını ortaya koymuştur. Bu dışlanma, hem ekonomik hem sosyal olarak kırılganlığı artırmaktadır.

Boztilki (2022) tarafından yalnız annelerle yapılan nitel çalışmada, sosyal sermayenin birincil (aile) ve ikincil (kurumlar, topluluklar) boyutları tartışılmıştır. Kadınların ekonomik yetersizlik, damgalanma ve sosyal destek yoksunluğu nedeniyle dışlanma riski altında oldukları; bu durumun ise sosyal güveni zayıflattığı vurgulanmıştır.

Butasım (2024) tarafından Bingöl’de gerçekleştirilen yüksek lisans tezinde, kadın günleri sosyal sermayeyi oluşturan önemli mikro mekanizmalar olarak ele alınmıştır. Bu tür buluşmalar, kadınların duygusal dayanışma, bilgi paylaşımı ve karşılıklı güven oluşturma biçimleri açısından sosyal bağlarını güçlendirmektedir.

Cattell (2001) tarafından yürütülen araştırmada, Londra'nın dezavantajlı bölgelerinde yaşayan kadınlarla yapılan görüşmeler aracılığıyla sosyal ağların sağlığa ve yaşam kalitesine etkileri incelenmiştir. Çalışma, sosyal sermayenin yalnızca bireyin çevresiyle değil, yerel bağlamda oluşan güven ilişkileriyle de şekillendiğini ve dışlanmanın bu bağların zayıflığıyla derinleştiğini göstermektedir.

Boneham ve Sixsmith (2006), yaşlı kadınların yaşadığı yoksul bölgelerde yaptıkları çalışmada, sağlık deneyimlerinin sosyal sermayeyle nasıl anlamlandırıldığını ortaya koymuşlardır. Topluluk katılımı ve sosyal ağların, hem fiziksel hem psikolojik sağlık üzerinde güçlendirici etkisi olduğu tespit edilmiştir.

Valerie Gosling (2008), İngiltere’de yoksulluk içinde yaşayan kadınlarla yaptığı nitel çalışmada, kadınların sosyal sermaye aracılığıyla günlük yaşamlarında karşılaştıkları dışlanma ile başa çıktıklarını ortaya koymuştur. Araştırma, kadınların dayanışma grupları, mahalle ağları ve kadın odaklı örgütler aracılığıyla yalnızlık ve görünmezlik duygusunu aştıklarını göstermiştir.

McGrath, Crossley, Lhussier ve Forster (2023) tarafından İngiltere’de yürütülen çalışmada, evsiz kalma riskiyle karşı karşıya olan kadınların sosyal ağlarıyla olan ilişkileri analiz edilmiştir. Çalışma, kadınların sosyal sermayeyi geçici barınma, duygusal destek ve fiziksel güvenlik için kullandıklarını; ancak bu ilişkilerin aynı zamanda kontrol edici, yük bindirici ve bazen sömürücü olabileceğini ortaya koymuştur.

1.6. Suçun Görünmeyen Direniş Biçimi Olarak Ele Alınması

Klasik kriminoloji kuramlarında suç, çoğunlukla bireyin ahlaki zayıflığı, irade eksikliği veya psikolojik bozukluklarıyla açıklanmıştır. Ancak bu yaklaşımlar, bireyin suça yönelmesine neden olan yapısal koşulları, toplumsal eşitsizlikleri ve ideolojik baskı mekanizmalarını büyük ölçüde görmezden gelmektedir. 1970’li yıllardan itibaren gelişen eleştirel kriminoloji, suçu yalnızca bireysel bir sapma olarak değil, aynı zamanda egemen

toplumsal yapıya karşı gelişen bir direniş biçimi olarak analiz etmeye başlamıştır (Quinney, 1977). Bu perspektife göre suç, çoğu zaman toplumun dışladığı, bastırıldığı ve görünmez kıldığı bireylerin ifade biçimidir. Özellikle kadınların suçla kurduğu ilişkiyi bu perspektiften ele almak, ataerkil sistem içinde bastırılmış, sessizleştirilmiş ya da ötekileştirilmiş kadın kimliğinin görünürlük kazanma biçimlerini anlamada önemlidir. Feminist eleştirel kuramcılar, kadının suça yönelmesini “normdan sapma” değil, “normun dışlayıcılığına karşı bir başkaldırı” olarak değerlendirmektedir (Carrington, 2012). Bu bağlamda suç, sistemin içinde sesini duyuramayan bireyin (özellikle de kadınların) varlığını ifade etme biçimi hâline gelir.

Yalnız büyümüş kadınlar için bu durum daha da derin olmaktadır. Çünkü yalnız büyümek, hem fiziksel hem de duygusal anlamda uzun süreli bir dışlanma sürecidir. Aile yapısının içinde kabul görmemek, sosyal destek sistemlerinden yoksun olmak, eğitim ve sağlık hizmetlerine erişimde zorluk yaşamak gibi durumlar, bireyi yalnızlaştırdığı kadar sisteme karşı öfkelendebilmektedir. Bu noktada suç, yalnızca bir geçim stratejisi ya da savunma refleksi değil, aynı zamanda bastırılmış bir öfkenin, adalet talebinin ya da görünür olma çabasının dışavurumu olabilmektedir (Chesney-Lind ve Pasko, 2013).

Eleştirel kriminolojiye göre, mevcut hukuk sistemi ve toplumsal düzen, egemen grupların değerlerine göre şekillendiğinden, kadınların yaşadığı eşitsizlikler, maruz kaldıkları şiddet ya da istismarlar çoğu zaman sistemin radarına bile girmemektedir. Bu bağlamda kadınların suça yönelimi, hem kişisel bir baş etme biçimi hem de yapısal bir tepki niteliği taşımaktadır. Örneğin, sürekli şiddete maruz kalan bir kadının eşini öldürmesi; ya da iş bulamayan, çocuklarını besleyemeyen bir kadının hırsızlık yapması, sadece bireysel bir sapma değil, sistemin bireyi içinde yok ettiği yapısal şiddete karşı bir sessiz başkaldırıya dönüşmektedir (Comack, 2006). Bu perspektif, suçu anlamada moralist bir bakıştan uzak durulması gerektiğini, suçun kimi zaman sistemin dışında bırakılmış grupların tek çıkış yolu olduğunu göstermektedir. Bu anlamda yalnız büyümüş kadınların suça yönelmesi, yalnızca bireysel değil, aynı zamanda sistematik olarak işleyen toplumsal dışlanmaya ve eşitsizliğe karşı bir cevap olarak değerlendirilebilmektedir. Bu kadınlar, toplumsal normlara uymadıkları için değil; o normlara erişemedikleri, erişmeleri engellendiği ve bu durumun görünmez kılındığı için norm dışında kalmaktadırlar.

Tatlılıoğlu (2015), kadın sığınma evlerinde kalan kadınların şiddet sonrası geliştirdikleri hayatta kalma stratejilerini analiz etmiştir. Sığınma sonrası bazı kadınların sisteme karşı hukuki olmayan yöntemlere başvurduğu; bunun ise görünmeyen bir direniş biçimi olarak anlam kazandığı ifade edilmiştir.

Kıvrak (2021) tarafından yapılan ve Denizli'de yürütülen saha araştırmasında, denetimli serbestlik kapsamında kamusal alanda çalıştırılan kadınların deneyimleri analiz edilmiştir. Kadınlar, suçun kendilerine toplum tarafından tanınmayan bir özneliği ifade etme biçimi olduğunu belirtmişlerdir. Araştırma, kadının suçla görünür olmasını, aynı zamanda görmezden gelinen emeğinin ve direnişinin bir dışavurumu olarak değerlendirmiştir.

Demirci (2024) tarafından Sakarya'da yapılan araştırmada, toplumsal cinsiyet bağlamında kadın suçluluğu nitel yöntemle ele alınmıştır. Araştırma, kadınların ev içi emeğinin sömürülmesine, düşük ücretli işlere ve görünmezliğe karşı geliştirdikleri tepkileri, çoğu zaman sembolik düzeyde bir direniş biçimi olarak yorumlamaktadır. Kadınlar suçu, sistemsal baskıya karşı bir özerklik aracı olarak tanımlamaktadır.

Gökalp (2024) tarafından Konya'da yürütülen nitel araştırmada, yoksul bireylerin vatandaşlık algıları üzerine yoğunlaşmış; özellikle kadınların, sistem dışına itilmişliklerine karşı gündelik hayatta geliştirdikleri direniş stratejileri analiz edilmiştir. Kadınların suça yönelimi, sosyal yardım sistemlerine karşı bir ses çıkarma biçimi ve sembolik bir tepki olarak değerlendirilmiştir.

Boonzaaier (2001) tarafından Mitchell's Plain'de (Güney Afrika) yapılan çalışmada, şiddet gören kadınların direniş anlatıları analiz edilmiştir. Kadınların yaşadıkları suç ve şiddet, patriyarkal normlara karşı geliştirdikleri sessiz isyanlar şeklinde yorumlanmıştır.

Geiger (2006) tarafından yürütülen nitel çalışmada, kadın suçluların fuhuş, uyuşturucu ve akıl hastalığı gibi temalarla direniş stratejileri geliştirdiği tespit edilmiştir. Postmodern eleştirel yaklaşımla yapılan araştırma, kadınların baskı, istismar ve toplumsal damgalamalara karşı suç üzerinden bir tür görünmeyen senaryo ürettiklerini savunmaktadır.

Agboola (2014) tarafından Güney Afrika'da gerçekleştirilen çalışmada, kadın mahkûmların suç öncesi, suç süreci ve cezaevi sonrası yaşam öyküleri üzerinden kimlik, direniş ve görünmezlik temaları analiz edilmiştir. Araştırmada, bazı kadınların suçu, maruz kaldıkları toplumsal baskılara ve cinsel şiddete karşı sembolik bir savunma ya da direniş biçimi olarak deneyimledikleri aktarılmıştır.

Scraton (2016), kadın cezaevlerinde yürüttüğü çalışmasında, kadınların suç davranışlarını başkaldırı ve itiraz olarak ele almıştır. Araştırmada suç, sistemsel şiddete karşı hem sembolik hem de fiziksel bir tepki biçimi olarak değerlendirilmiştir.

Gordon (2017), Güney Afrika'da kadına yönelik şiddet mağdurlarıyla yaptığı araştırmada, kadınların yaşadıkları travmalara karşı geliştirdikleri sembolik direniş anlatılarını analiz etmiştir. Araştırmaya göre bazı kadınlar, şiddete karşı sessiz kalmak yerine, suçu bir özerklik beyanı olarak görmektedir.

1.7. Stres ve Baş Etme Mekanizmaları

İnsan davranışlarını anlamada yalnızca sosyal ve yapısal koşulları dikkate almak yeterli değildir. Bireyin çevresel baskılar karşısında geliştirdiği psikolojik tepkiler, baş etme stratejileri ve duygusal düzenleme biçimleri de davranışın yönünü ve niteliğini belirlemektedir. Bu bağlamda Lazarus ve Folkman tarafından geliştirilen Stres ve Başa Çıkma Kuramı, bireyin yaşadığı olayları nasıl yorumladığını ve bu olaylarla nasıl başa çıktığını açıklayan bilişsel bir model sunmaktadır (Lazarus ve Folkman, 1984). Bu modele göre bireyin stres karşısındaki davranışı, yalnızca dışsal uyaranlara değil, aynı zamanda bu uyaranları nasıl değerlendirdiğine ve hangi baş etme yollarını seçtiğine bağlıdır.

Yalnız büyümüş kadınlar açısından değerlendirildiğinde, bu bireylerin çocukluk dönemlerinden itibaren çok sayıda stresli yaşantıyla karşı karşıya kaldığı görülmektedir. Duygusal ihmal, fiziksel istismar, terk edilme, güvenli bağlanma kuramına gibi deneyimler, yalnızca anlık değil; uzun vadeli ruhsal etkiler yaratmaktadır (Felitti vd., 1998). Bu kadınlar genellikle gelişimlerinin erken dönemlerinde sağlıklı baş etme mekanizmaları geliştirme şansına sahip olamamaktadırlar. Çünkü bu mekanizmaların

temelinde yer alan güven, destek ve model alma gibi unsurlar eksiktir. Dolayısıyla bireyin stresle karşılaştığında başvurduğu yollar, çoğunlukla işlevsiz, kaçınmacı ya da savunmacı stratejilere dönüşmektedir.

Stres kuramı bağlamında suç davranışı, bireyin yaşadığı yoğun stres karşısında geliştirdiği bir baş etme yöntemi olarak değerlendirilebilmektedir. Özellikle yalnız büyümüş ve sosyal destekten yoksun kadınlar için suç, hem dış dünyayla mücadele etmenin hem de içsel çatışmalarla başa çıkmanın bir aracı olabilmektedir. Bu kadınlar çoğu zaman öfke, değersizlik, terk edilme ve aşağılanma gibi duygularla başa çıkmakta zorlanmaktadır. Bu duygusal yük, birikerek dışa vurulduğunda norm dışı davranışlara ve özellikle öfke temelli suçlara dönüşebilmektedir. Bu bağlamda suç, bir anlamda ruhsal dengelenme aracı, bireyin yaşadığı adaletsizliğe karşı bilinçsiz bir tepki olmaktadır.

Lazarus ve Folkman (1984), baş etme biçimlerini problem odaklı ve duygu odaklı olmak üzere ikiye ayırmaktadır. Yalnız büyüyen kadınlar sıklıkla problem çözme becerilerinden yoksun oldukları için duygu odaklı (kaçınma, bastırma, inkâr) yöntemlere yönelmektedirler. Bu da zamanla hem içsel gerilimi artırmakta hem de davranışsal olarak uyumsuzluklara, kimi zaman da suça yönelime neden olmaktadır. Örneğin, bir kadın tekrar tekrar hakarete ya da fiziksel şiddete maruz kalıyorsa ve bunu değiştirebilecek güce, desteğe veya modele sahip değilse; yaşadığı çaresizlik, bir noktada failin yaralanması, öldürülmesi veya intihar teşebbüsü gibi dramatik sonuçlara neden olabilmektedir.

Kuram, yalnız büyümüş kadınların sadece baskı altında olmadığını; aynı zamanda bu baskıyı işleyip düzenleyebilecek mekanizmalardan da yoksun olduklarını göstermektedir. Suçun oluşmasında yalnızca dışsal faktörler değil, içsel baş etme yetersizlikleri de belirleyici hale gelmektedir. Bu nedenle suç, salt bir yasa ihlali değil; bireyin psikososyal donanımıyla baş edemediği stresörlere karşı geliştirdiği bir hayatta kalma refleksi olarak da değerlendirilmektedir. Suç davranışına meyleden kadınların öykülerinde aslında sistematik ihmalin, sevgisizliğin ve güvensizliğin yansımaları görülebilmektedir.

Erdoğan, Aktaş ve Bayram (2009) tarafından yürütülen çalışmada, kadın sığınma evinde kalan bireylerin şiddet sonrası yaşadıkları travma ile baş etme stratejileri nitel

yöntemle analiz edilmiştir. Katılımcıların çoğu, baş etmeyi duygusal boşalım, dini yönelim ve sosyal izolasyon gibi yollarla sürdürmüş; bazıları için ise stres bir öz benlik inşasına dönüştürülmüştür.

Polat ve Geçici (2021) tarafından yürütülen çalışmada, menopoz dönemindeki kadınların stres kaynakları ve baş etme stratejileri incelenmiştir. Kadınların yaşadığı stresin yalnızca fizyolojik değil, aynı zamanda toplumsal beklentilerle de bağlantılı olduğu; dini yönelim, paylaşım grupları ve sessiz kalma gibi yöntemlerle baş etme stratejileri geliştirdikleri gözlenmiştir.

Aydın ve Aytaç (2023) tarafından gerçekleştirilen Kahramanmaraş depremini takip eden araştırmada, dezavantajlı gruplardan olan kadınların afete bağlı stresle baş etme mekanizmaları analiz edilmiştir. Araştırmada, kadınların dini pratikler, aile bağları ve duygusal dayanışma yöntemlerini kullanarak hayatta kalma refleksi geliştirdikleri vurgulanmıştır.

Sevgi Yalın (2022) tarafından yapılan yüksek lisans tezinde, üniversiteli kadın öğrencilerin travma sonrası öz-şefkat düzeyleri, stres algıları ve baş etme kapasiteleri incelenmiştir. Araştırmada öz-şefkatın, stresle baş etmede güçlendirici bir faktör olduğu ve kadın öğrencilerin daha yoğun duygusal yük taşıdığı sonucuna varılmıştır.

Choi (2016) tarafından Güney Kore’de gerçekleştirilen çalışmada, göçmen kadınların karşılaştıkları kültürel uyum stresi ve bu stresle baş etme stratejileri incelenmiştir. Kadınlar baş etme mekanizması olarak sosyal izolasyon, hemşehri dayanışması ve çocukları merkeze koyma gibi yollar geliştirmiştir.

Seguin vd. (2017) tarafından Gürcistan’daki yerinden edilmiş kadınlarla yapılan çalışmada, kadınların savaş sonrası travmalarla baş etme biçimleri analiz edilmiştir. Dini ritüeller, dayanışma ağları ve üretken faaliyetlere katılım gibi pratikler öne çıkmıştır.

Ashaba vd. (2017) tarafından Uganda’da HIV pozitif kadınlarla yapılan araştırma, gebelik ve doğum sonrası dönemde kadınların stresle nasıl baş ettiklerini incelemiştir. Sosyo-ekolojik modelle analiz edilen çalışma, kadınların stres karşısında destek sistemlerine yönelme, öz-bakım pratikleri ve dini dayanışmayı kullandıklarını göstermektedir.

Liao vd. (2018) tarafından yürütülen çalışmada, ölümcül akciğer kanseri tanısı almış kadınların psikolojik stres ve baş etme stratejileri analiz edilmiştir. Kadınların ölüm korkusu, aile sorumlulukları ve tedavi süreci karşısında dualar, yazma pratikleri ve sessiz kabullenme gibi stratejilere başvurdukları tespit edilmiştir.

Taghipour, Karimi ve Roudsari (2020) tarafından İran'da yürütülen çalışmada, eşlerinin infertilite tanısı almasının ardından kadınların yaşadığı stresle baş etme mekanizmaları incelenmiştir. Dini inançlara yönelme, duyguların bastırılması ve sosyal izolasyon gibi stratejiler ön plana çıkarken, kadınların stresle baş etme süreçlerinin toplumsal baskılardan da etkilendiği belirtilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN GEREÇ ve YÖNTEMİ

2.1. Araştırmanın Konusu ve Problemi

Kadın suçluluğu, kriminoloji alanında uzun süre boyunca marjinalleştirilmiş ya da geleneksel erkek merkezli yaklaşımlar çerçevesinde değerlendirilmiş bir olgudur. Kadının suça yönelimi, çoğu zaman ya bireysel sapmalarla açıklanmış ya da eril normlar içinde erkeksi davranış bozukluğu olarak yorumlanmıştır. Oysa feminist kriminoloji ve eleştirel sosyal teori çerçevesinde geliştirilen yaklaşımlar, kadınların suça karışma sürecini yalnızca bireysel psikoloji üzerinden değil; içinde yaşadıkları toplumsal yapılar, deneyimledikleri eşitsizlikler, maruz kaldıkları baskı mekanizmaları ve ötekileştirici sosyal ilişkilerle birlikte değerlendirmektedir.

Toplumsal baskılar, bireylerin yaşamlarında görünür ya da görünmez biçimlerde varlık gösteren normatif düzeneklerdir. Kadınlar söz konusu olduğunda ise bu baskılar daha yoğun, daha sistematik ve çoğu zaman daha içselleştirilmiş biçimlerde işlemektedir. Aile, din, eğitim, medya ve hukuk gibi toplumsal kurumlar aracılığıyla kadınlara atfedilen roller, onların yaşam pratiklerini sınırlarken; bu sınırların dışına çıkıldığında kadına yöneltilen sosyal yaptırım, erkeklere nazaran çok daha ağır ve normatif bir mahiyet taşımaktadır. Bu durum, kadınların marjinalleşmesini ve zaman zaman suçla kurdukları ilişkiyi, bir direniş ya da varlık göstergesi haline getirebilmektedir. Özellikle yalnız büyüyen kadınlar açısından bu süreç daha da kırılığandır. Yalnız büyüme; sosyal destek sistemlerinden yoksunluk, duygusal ihmale maruz kalma, ailevi bağların zayıf ya da hiç olmaması gibi durumları içermektedir. Bu bireyler, erken yaşta sosyal güvenlik ve aidiyet hissinden mahrum kaldıklarında, kendilerini ifade edebilecekleri, topluma entegre olabilecekleri sağlıklı yollar bulmakta zorlanmaktadır. Bu noktada suç, sadece yasa dışı bir davranış değil; aynı zamanda bastırılmış kimliğin ifadesi, görünür olma çabası ve sosyal olarak tanınma ihtiyacının bir dışavurumu haline gelebilmektedir.

Literatürde kadın suçluluğu ile toplumsal baskılar arasında kurulan ilişki çoğu zaman ekonomik nedenler, aile içi şiddet, bağımlılık ya da eğitim eksikliği gibi yapısal faktörler üzerinden ele alınmakta; ancak kadınların çocukluk deneyimleri, yalnızlık hissi, dışlanma algısı ve bu sürecin öznellikleri üzerindeki etkileri çoğu zaman arka planda

kalmaktadır. Bu durum, özellikle yalnız büyümüş kadınların suça yönelimlerinde etkili olan psiko-sosyal faktörlerin yeterince incelenmemesi sonucunu doğurmuştur. Oysa yalnız büyüme deneyimi, bireyin sosyal ilişkilere dair geliştirdiği tüm bilişsel, duygusal ve davranışsal örüntüleri etkileyen derin bir yaşantıdır ve suçla kurulan ilişkinin de temel belirleyicilerinden biri olabilir.

Türkiye özelinde yapılan çalışmalarda da benzer bir eğilim göze çarpmaktadır. Kadınların suça yönelimi çoğunlukla ekonomik güvencesizlik ya da aile içi şiddet gibi dışsal faktörlere bağlanmakta; ancak yalnız büyüme, dışlanma, duygusal travma ve sembolik direniş gibi kavramların bu süreçteki etkileri yeterince analiz edilmemektedir. Bu boşluk, kadın suçluluğunun bireysel psikopatolojiye indirgenmeden; yapısal eşitsizliklerin ve duygusal sürekliliklerin iç içe geçtiği karmaşık bir süreç olarak anlaşılmasını engellemektedir. Dolayısıyla bu araştırmanın problem durumu, kadınların suça yöneliminde toplumsal baskıların ve yalnız büyüme deneyimlerinin ne ölçüde belirleyici olduğunu, bu iki değişkenin birbiriyle nasıl etkileşim içinde olduğunu ve suçun kadınlar açısından görünmeyen bir direniş biçimi olup olmadığını anlamaya yönelik boşluğu ortaya koymaktır. Araştırma, hem kuramsal hem de ampirik düzeyde bu boşluğu doldurmayı hedeflemekte; kadınların suçla kurduğu ilişkiyi sadece “suç” bağlamında değil, bir anlatı, bir öznellik kurma biçimi ve hatta zaman zaman bir hayatta kalma stratejisi olarak incelemeyi amaçlamaktadır.

Bu araştırma, kadınların yalnız büyüme deneyimleri ile suç davranışı arasındaki ilişkinin, toplumsal baskılar bağlamında nasıl şekillendiğini anlamaya odaklanmaktadır. Bu bağlamda çalışma “yalnız büyümüş kadınların toplumsal baskı deneyimleri, suça yönelme süreçlerini nasıl etkilemektedir?” temel sorusu etrafında şekillenmektedir. Bu temel soruya ışık tutmak üzere araştırmada aşağıdaki alt problem soruları belirlenmiştir:

- Yalnız büyüme süreci kadınlar tarafından nasıl tanımlanmaktadır ve bu süreç duygusal, sosyal ve psikolojik gelişimi nasıl etkilemektedir?
- Aile yapısı, bakım veren ilişkileri ve çocukluk deneyimleri, yalnız büyüme sürecine nasıl katkıda bulunmaktadır?
- Yalnız büyüyen kadınlar, bu sürecin kendilerine kazandırdığı ve kaybettiği şeyleri nasıl ifade etmektedir?

- Kadınlar, toplumun kendilerine yönelik beklenti ve baskılarını hangi alanlarda ve hangi biçimlerde hissetmektedir?
- Toplumsal normlar, yalnız büyüyen kadınların yaşam kararlarını ve davranış biçimlerini nasıl yönlendirmektedir?
- Yalnız büyümenin kadınların psikolojik dayanıklılığı, güven düzeyi ve duygusal denge üzerindeki etkileri nelerdir?
- Kadınların suça yönelmesinde yalnız büyümenin nasıl bir rolü vardır ve bu durum bireysel sınır algısını nasıl etkilemektedir?
- Yalnızlıkla başa çıkmak için kadınlar hangi bireysel veya sosyal stratejilere yönelmektedir?
- Kadınların suça yönelmesini tetikleyen temel faktörler nelerdir ve bu faktörler nasıl içselleştirilmektedir?
- Kadınların suçla ilişkisinde toplumun cinsiyet temelli yargıları nasıl bir işlev üstlenmektedir?
- Yalnız büyüyen kadınların suça yönelmesini engellemek amacıyla nasıl destek mekanizmaları geliştirilebilir?
- Toplumda kadınlara yönelik önyargılar nasıl dönüştürülebilir ve yalnız büyüyen kadınlara yönelik sosyal destek alanları nasıl genişletilebilir?

Bu alt problem soruları, kadınların yalnız büyüme ve toplumsal baskı deneyimlerinin, suça kurdukları ilişkide nasıl bir rol oynadığını açığa çıkarmayı; bireysel anlatılar üzerinden, yapısal eşitsizlikleri, duygusal kırılmaları ve görünmeyen direniş biçimlerini anlamlandırmayı hedeflemektedir.

2.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın temel amacı, kadınların suça yönelme sürecinde etkili olan toplumsal baskılar ile yalnız büyüme deneyimi arasındaki ilişkiyi nitel bir perspektifle incelemek ve kadın suçluluğunu, sadece hukuksal ya da psikopatolojik bir olgu olarak değil; aynı zamanda toplumsal yapıların, kültürel normların ve bireysel yaşam öykülerinin kesişiminde oluşan çok katmanlı bir toplumsal olgu olarak anlamlandırmaktır. Araştırma, kadınların maruz kaldığı görünür ve görünmez toplumsal baskıları analiz ederek, bu baskıların kadınların öznellik kurma süreçlerini nasıl etkilediğini ve bu süreçte suçun bir direniş biçimi olarak ortaya çıkıp çıkmadığını

sorgulamaktadır. Bu bağlamda araştırmanın hedefi, yalnız büyüyen kadınların çocukluk dönemlerinden itibaren deneyimledikleri dışlanma, ihmal, duygusal yoksunluk ve sosyal destek eksikliği gibi durumların, toplumsal normlarla kurdukları ilişkiyi nasıl şekillendirdiğini ortaya koymaktır. Kadınların suça yönelme süreçleri, çoğunlukla ikincil ya da tali bir araştırma alanı olarak görülmekte; bu süreç, genellikle geleneksel erkek suçluluğu kalıpları çerçevesinde değerlendirilmekte ya da kadınların davranışları patriyarkal normlarla çeliştiği oranda sapma olarak sınıflandırılmaktadır. Bu çalışma, kadın suçluluğunu bu indirgemeci yaklaşımlardan ayırarak, kadınların kendi yaşam pratikleri, anlatıları ve öznel deneyimleri üzerinden anlamlandırmayı hedeflemektedir. Böylelikle suç, yalnızca bir yasa ihlali değil; aynı zamanda bastırılmış öznelliklerin, bastırılmış kimliklerin ve marjinalleştirilmiş hayatların bir dışavurumu olarak ele alınmaktadır. Araştırma aynı zamanda yalnız büyüme deneyiminin, kadınların suçla kurduğu ilişkide ne tür duygusal ve sosyal kırılmalara neden olduğunu sorgulamakta ve kadınların suç eylemini kimi zaman sembolik bir ifade biçimi, kimi zaman ise bir var olma stratejisi olarak nasıl içselleştirdiğini analiz etmektedir. Bu yönüyle çalışma, sadece suça yönelim nedenlerini değil; aynı zamanda kadınların başa çıkma stratejilerini, direniş biçimlerini ve yaşamla kurdukları anlam ilişkisini de ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Araştırmanın önemi, hem akademik hem de toplumsal düzlemde çok yönlü katkılar sunmasından ileri gelmektedir. Akademik düzeyde, kadın suçluluğuna dair feminist ve eleştirel bir perspektif geliştirilmesine katkı sunarken; uygulama düzeyinde ise, sosyal hizmet, adalet, psikoloji ve kadın çalışmaları alanlarında çalışan uzmanlar için politika geliştirme, müdahale planlama ve sosyal destek mekanizmalarının yeniden yapılandırılması açısından önemli ipuçları sunmaktadır. Toplumun en görünmeyen alanlarında yaşanan sessiz travmalar, genellikle istatistiklerin, yasa metinlerinin ve makro politikaların ötesine geçememekte; bireylerin yaşam öykülerine dokunamayan çözüm önerileri, yapısal sorunların yeniden üretimine neden olmaktadır. Bu nedenle araştırma, yalnız büyümüş kadınların sesi olmak, onların deneyimlerinden hareketle toplumsal yapıların karanlıkta kalmış yönlerini aydınlatmak ve suçun, salt bireysel değil; aynı zamanda kolektif bir suskunluğun yankısı olduğunu hatırlatmak açısından önem taşımaktadır.

2.3. Araştırmanın Çalışma Sahası ve Grubu

Araştırmanın çalışma sahası belirlenirken daha geniş bir çalışma yapmak için gerekli bağlantıları kurmak, izin almak ve yürütmek planlanandan daha fazla zaman alacağından ulaşılabilirlik ve süre göz önünde bulundurularak çalışmanın sahası sınırlanmıştır. Yalnız büyüme deneyimini yaşamış olan (örneğin, ebeveyn kaybı, aile desteğinden yoksunluk, ya da koruyucu ailede büyüme), toplumsal baskılarla ilgili kişisel deneyimlere sahip olan 18 yaş üstü kadınlarla gönüllülük esasına uygun şekilde görüşmeler planlanmıştır. Araştırma sürecinde katılım sağlamayı fiziksel ya da psikolojik nedenlerle sürdüremeyecek durumda olanlar araştırma grubunun dışında tutulmuştur. Aynı zamanda yalnız büyüme deneyimi olmayan ile araştırmanın amacına uygun olmayan farklı bir sosyal ya da kültürel bağlamda büyümüş kadınlar araştırmaya dâhil edilmemiştir.

2.4. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Zorlukları

Bu araştırma, nitel yöntemle gerçekleştirilmiş olup, derinlemesine görüşmeler aracılığıyla yalnız büyümüş kadınların toplumsal baskı deneyimleri ile suçla kurdukları ilişkiyi anlamaya yönelik olarak yapılandırılmıştır. Her nitel araştırmada olduğu gibi, bu çalışmanın da belirli sınırlılıkları bulunmaktadır. Bu sınırlılıklar, çalışmanın genellenebilirliğini etkilememekle birlikte, elde edilen bulguların belirli bir bağlam ve örneklem çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. İlk olarak, araştırmanın en temel sınırlılığı örneklem genişliğinin sınırlı oluşudur. Bu çalışma, yalnız büyümüş ve suça yönelmiş 13 kadın ile gerçekleştirilmiş olup, bu bireylerin deneyimlerinden elde edilen veriler, daha geniş kadın suçluluğu olgusunun tamamını temsil etme iddiasında değildir. Görüşülen kadınların sosyal, kültürel ve ekonomik geçmişleri birbirinden farklı olsa da, bu örneklemin dışındaki kadınların yaşantıları farklı dinamikler içerebilir. İkinci olarak, veri toplama yöntemi olarak kullanılan derinlemesine görüşmelerin doğası gereği, katılımcıların kendi yaşam öykülerini hatırlama ve ifade etme biçimlerine bağlı olarak ortaya çıkabilecek öznel yanlılık riski bulunmaktadır. Katılımcıların yaşadıkları olayları farklı nedenlerle hatırlamakta zorlanmaları, eksik ya da yeniden yapılandırılmış anlatılar sunmaları, çalışmanın bazı noktalarında veri yorumunu etkileyebilecek bir sınırlılık oluşturmaktadır. Bir diğer sınırlılık, çalışmanın yerel ve kültürel bağlamla sınırlı olmasıdır. Araştırma, Türkiye’de yaşayan ve Türk

toplumuna özgü kültürel kodlarla şekillenmiş bireylerle gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda elde edilen veriler, farklı sosyo-kültürel bağlamlarda büyümüş kadınlara doğrudan uygulanamayabilir. Yalnız büyüme ve toplumsal baskı gibi kavramların anlamı, farklı kültürlerde farklı biçimlerde tezahür edebilir. Ayrıca, kadınların suçla kurduğu ilişkiyi etkileyebilecek çok sayıda etmen (örneğin, psikolojik travmalar, toplumsal dışlanma düzeyi, eğitim durumu, sosyal destek mekanizmaları) bulunmasına rağmen, bu çalışmada yalnız büyüme deneyimi ve toplumsal baskı değişkenlerine odaklanılmıştır. Dolayısıyla, suça yönelimi etkileyen diğer değişkenler bu çalışmanın kapsamı dışında bırakılmıştır. Son olarak, araştırma yalnızca kadın katılımcılarla gerçekleştirilmiş olup, cinsiyet temelli karşılaştırmalı bir analiz yapılmamıştır. Bu da, kadın suçluluğunu erkek suçluluğuna kıyasla değerlendirme imkanını sınırlandıran bir unsur olarak değerlendirilebilir.

Tüm bu sınırlılıklar göz önüne alındığında, çalışmanın amacı genelleme yapmak değil; derinlikli anlatılar üzerinden toplumsal baskılar ile yalnız büyüme deneyiminin, kadın suçluluğu ile nasıl kesiştiğini anlamaktır. Dolayısıyla bu araştırma, sınırlı bir bağlamda derinlemesine kavrayış sağlamayı amaçlayan keşifsel bir nitelik taşımaktadır.

2.5. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışma, nitel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilmiş olup, toplumsal baskıların kadın suçluluğu ile ilişkisini anlamayı ve yalnız büyümüş kadınların bu konudaki deneyimlerini derinlemesine değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Araştırmada, fenomenolojik yaklaşım benimsenmiştir. Bu yaklaşım, bireylerin toplumsal baskılar ve kadın suçluluğu ile ilgili öznel deneyimlerini ve bu deneyimlerin anlamlarını keşfetmeyi hedeflemektedir. Veri toplama sürecinde, yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşmeler ve içerik analizi yöntemleri kullanılmıştır. Görüşmeler, yalnız büyümüş ve suçlulukla ilişkilendirilen deneyimler yaşamış kadınlarla gerçekleştirilmiştir. İçerik analizinde ise katılımcıların anlatılarında yer alan toplumsal baskı ve suçluluk temalarının ortaya çıkarılmasına odaklanılmıştır. Elde edilen veriler, betimsel analiz yöntemiyle incelenmiş ve toplumsal baskıların kadın suçluluğu üzerindeki etkisinin sosyolojik ve kültürel boyutları değerlendirilmiştir. Bu süreç, çalışmanın bütüncül bir şekilde ele alınarak derinlemesine bir değerlendirme yapılmasına olanak tanımıştır.

2.5.1. Veri Toplama Araçları

Onam formunun ve araştırma sorularının hazırlanabilmesi için öncelikle İstanbul Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kuruluna başvurulmuştur. Onayın alınmasının ardından 13 kadın ile derinlemesine görüşme sağlanmıştır. Görüşmelerin yüz yüze veya çevrimiçi oluşu katılımcıların isteğine bırakılmıştır. Yüz yüze görüşmelerde bilgilendirilmiş onam formu kullanılmış ve katılımcıların çalışma ile ilgili soruları araştırmacı tarafından cevaplanmıştır. Online görüşmelerde ise katılımcıdan sözlü olarak onay alınmış ve yine sözlü olarak bilgilendirilmiştir. Görüşmeler ortalama 20-30 dakika sürmüştür. Görüşmeler sırasında görüşmecilerin onayı ile alınan kayıtlar deşifre edilerek yazılı hale getirilmiştir. Deşifre edilen veriler, tematik analiz yöntemiyle incelenmiş ve betimsel bir çerçevede raporlanmıştır. Bu analiz sırasında, toplumsal baskının kadın suçluluğundaki etkileri hem teorik hem pratik bir perspektifle ele almıştır.

2.5.2. Verilerin Analizi

Bu çalışmada herhangi bir istatistiksel analiz programı kullanılmamıştır. Veri toplama ve analiz süreci, nitel araştırma yöntemine uygun olarak manuel yöntemlerle gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında, görüşmeler sırasında ses kayıt cihazı ve çevrimiçi platformların kayıt özellikleri kullanılmıştır. Bu araçlar, görüşmelerin eksiksiz ve doğru bir şekilde kaydedilmesini sağlamak amacıyla tercih edilmiştir. Kayıt altına alınan görüşmeler, daha sonra detaylı bir şekilde dinlenerek metne dönüştürülmüştür. Deşifre işlemi, görüşmelerde kullanılan dilin ve ifade edilen temaların tam olarak metne geçirilmesiyle tamamlanmıştır. Elde edilen metinler, nitel veri analizi yöntemlerinden kodlama süreciyle analiz edilmiştir. Kodlama işlemi sırasında, görüşmelerden elde edilen temalar ve alt temalar belirlenerek bir kavramsal harita çıkarılmıştır. Bu harita, araştırmacının ana bulgularını yapılandırmada rehberlik etmiştir.

Araştırma sonuçları, mevcut literatürde bu alanda yazılmış kaynaklar ile desteklenerek analiz edilmiştir. Bu analiz ve karşılaştırmalı değerlendirme süreci, elde edilen verilerin sosyolojik ve kültürel bağlamda daha geniş bir perspektifte değerlendirilmesine olanak sağlamıştır. Sonuç olarak, bu süreçte kullanılan araçlar ve yöntemler vasıtasıyla yalnız büyüyen kadınların toplumsal baskılar sebebiyle suça yönelmesi üzerine kapsamlı bir analiz sunulmaya çalışılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde, araştırmanın bulguları sunulmaktadır. Katılımcılarla gerçekleştirilen derinlemesine görüşmelerin sonuçları, yalnız büyüme deneyiminin kadın suçluluğu üzerindeki etkilerini anlamaya yönelik olarak analiz edilmiştir. Yalnız büyüyen kadınların, toplumsal baskılar ve kültürel normlarla ilişkileri, suç davranışlarının ortaya çıkmasındaki etkenlerle birlikte ele alınmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler, yalnız büyüyen kadınların yaşadığı psikososyal zorluklar, aile ilişkilerinin etkisi, toplumsal dışlanma ve bu süreçlerdeki duygu durumları hakkında önemli ipuçları sunmaktadır. Bu bulgular, yalnız büyüme ve toplumsal baskıların kadınların suçla kurduğu ilişkiyi nasıl şekillendirdiğini ve bu dinamiklerin daha geniş bir sosyal yapıdaki yansımalarını gözler önüne sermektedir.

3.1. Yalnız Büyümenin Psiko-sosyal Etkilerine İlişkin Katılımcı Görüşleri

Bu başlık altında, yalnız büyüyen kadınların psikososyal gelişimlerine ilişkin katılımcı görüşleri aktarılmıştır. Görüşmelerde, yalnız büyümenin bireylerin duygusal bağ kurma, özdeşim geliştirme ve sosyal ilişkilerdeki zorluklar üzerindeki etkileri vurgulanmıştır. Katılımcılar, aile içi destekten yoksun kalmanın, duygusal açıdan yalnızlık, güven eksikliği ve toplumsal normlara uyum sağlama konusunda yaşadıkları zorluklara nasıl yol açtığını dile getirmiştir. Ayrıca, yalnız büyümenin psikolojik olarak etkileri arasında benlik saygısının düşmesi, değersizlik duyguları ve sosyal dışlanma gibi durumlar da öne çıkmıştır. Bu bölümde, yalnız büyümenin katılımcıların ruhsal ve sosyal gelişimleri üzerindeki etkileri, onların kişisel ve toplumsal yaşamlarını nasıl şekillendirdiği konusunda derinlemesine bilgi verilmiştir.

Tablo 1. Yalnız Büyümenin Psiko-sosyal Etkilerine İlişkin Katılımcı Görüşleri

1. Tema	Kategori	Kod	Frekans
Yalnız Büyümenin Psikososyal Etkileri	1.1. Duygusal İzolasyon	1.1.1. İçsel sessizlik	12
	1.2. Erken Yetişkin Olma	1.2.1. Sorumluluklarla erken yaşta karşılaşma	12

1.3. İfade Edilemeyen Eksiklik Duygusu	1.3.1. Paylaşım eksikliği ve yalnızlık	11
---	--	----

Katılımcıların yalnız büyüme sürecine ilişkin aktardıkları deneyimler, ortak biçimde duygusal temas eksikliği, içsel kapanma ve erken yaşta yüklenen yetişkin sorumlulukları etrafında şekillenmektedir. Özellikle “içsel sessizlik” vurgusu, çocukluk döneminde ifade alanı bulamamanın ve sosyal bağlardan yoksun kalmanın doğrudan bir yansımasıdır. Bu tema, 12 katılımcının ifadesinde açıkça gözlemlenmiştir. 27 yaşındaki bir garson şöyle demektedir:

“Kendimle çok zaman geçirdim. Sessiz, içe dönük bir çocukluktu... Hep bir eksiklik hissi vardı. Kimseye anlatmazdım, çünkü anlatılacak kimse yoktu.”

Bu tür deneyimler literatürde duygusal ihmal olarak tanımlanmaktadır (Glaser, 2002). Glaser’e göre duygusal ihmal, çocuğun temel psikolojik ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalınan, görünmeyen ancak oldukça yıkıcı bir travmadır.

İkinci alt tema olan erken yetişkin olma, tüm katılımcıların çocukluk dönemlerine ilişkin ortak bir anlatı biçimidir. Kadınlar, oyun ve sosyal gelişim fırsatlarından mahrum bırakıldıklarını; bunun yerine ev işleri, kardeş bakımı gibi sorumluluklarla erken yaşta tanıştıklarını ifade etmektedirler. 24 yaşındaki bir kuaför şöyle demektedir:

“Oyun yoktu, sadece sorumluluklar vardı. Sanki 8 yaşında 30 yaşındaydım.”

Bu durum literatürde parentifikasyon kavramıyla örtüşmektedir. Hooper (2007), parentifikasyonu çocuğun yetişkin rollerini üstlenmeye zorlandığı ve bu nedenle gelişimsel olarak ihmal edildiği bir durum olarak açıklamaktadır. Bu durumun uzun vadeli etkileri arasında uyum bozukluğu, depresyon ve norm dışı davranış örüntüleri sıklıkla görülmektedir.

Üçüncü tema olan ifade edilemeyen eksiklik duygusu, katılımcıların sosyal destek eksikliğini ve paylaşım boşluğunu dile getirdikleri bölümlerden türetilmiştir. 11 kadın, yalnızlıklarını “anlatacak kimse olmaması”, “dertleşmenin olmaması” ya da “görülmemesi” biçiminde ifade etmiştir. 35 yaşındaki işsiz bir kadın şöyle anlatmaktadır:

“Sanki yoktum. Duyan, gören biri olmadı hiç. Hiç kimse ‘sen ne hissediyorsun?’ demedi.”

Bu ifade, güvensiz bağlanma kuramıyla doğrudan ilişkilidir. Güvensiz bağlanan bireylerde, özellikle yalnız büyüyenlerde, kendilik değeri düşer, aidiyet duygusu zayıflar ve dış dünya tehditkâr bir yer olarak algılanabilmektedir. Bu koşullar, ileriki yaşam dönemlerinde suç davranışlarıyla örtüşebilecek kopuşlara zemin hazırlayabilmektedir.

3.2. Aile İlişkilerinin Yalnızlık Üzerindeki Etkilerine İlişkin Katılımcı Görüşleri

Bu alt başlıkta, yalnız büyüyen kadınların aileleriyle kurdukları ilişkilerin yalnızlık üzerindeki etkileri katılımcı görüşleri ışığında incelenmiştir. Görüşmelerde, katılımcılar aile içindeki ihmal, duygusal soğukluk, şiddet veya yetersiz destek gibi unsurların yalnızlık duygularını nasıl pekiştirdiğini anlatmışlardır. Aile üyeleriyle sağlıklı ve güvenli bağlar kuramamak, katılımcıların sosyal ilişkilerde de zorluk yaşamasına ve duygusal boşluk hissetmelerine neden olmuştur. Aile içindeki bu olumsuz ilişkilerin, yalnızlık duygusunu derinleştirerek, katılımcıların özdeşim kurma ve toplumsal uyum sağlama süreçlerini olumsuz etkilediği ifade edilmiştir. Bu bölümde, aile ilişkilerinin yalnızlıkla bağlantısı ve bu ilişkilerin katılımcıların yaşamlarına yansıyan psikolojik ve toplumsal etkileri ele alınmıştır.

Tablo 2. Aile İlişkilerinin Yalnızlık Üzerindeki Etkilerine İlişkin Katılımcı Görüşleri

2. Tema	Kategori	Kod	Frekans
Aile İlişkilerinin Yalnızlık Üzerindeki Etkileri	2.1. Ebeveyn ilgisizliği	2.1.1. İlgisiz ebeveynler ve terk edilme	13
	2.2. Duygusal destek eksikliği	2.2.1. Sevgi, ilgi ve iletişim eksikliği	11
	2.3. Aile İçinde Görev Odaklı İlişki	2.3.1. Bakım yerine sadece sorumluluk	19

Katılımcıların hemen tamamı, aile ilişkilerinin zayıf, mesafeli ve duygusal olarak yetersiz olduğunu belirtmiştir. Ebeveyn ilgisizliği, yalnız büyümenin en belirgin

belirleyicisi olarak öne çıkmaktadır. 27 yaşındaki garson bir kadın, annesinin çocuk yaşta kendisini terk ettiğini, babasının cezaevine girdiğini ve büyümesini yaşlı bir babaannenin üstlendiğini ifade ederek şunları söylemiştir:

“Aile sıcaklığını hiç yaşamadım. Sevgi yerine görevle büyütüldüm.”

Bu tür deneyimler, literatürde bağlanma eksikliği ve travmatik bağlanma biçimleriyle açıklanmaktadır. Yıldız Miniksar ve Kılıç (2023), özellikle ebeveynin yokluğu ya da ilgisizliğiyle büyüyen bireylerde güvensiz bağlanma örüntülerinin geliştiğini ve bu bireylerin ileriki yaşamlarında sosyal izolasyon, kendilik değeri sorunları ve davranışsal problemler geliştirebileceğini vurgulamaktadır.

İkinci olarak, duygusal destek eksikliği, katılımcıların çocukluk döneminde karşılaştıkları sevgisizlik, ilgi görememe ve güven ilişkisi kuramama gibi temalarla öne çıkmaktadır. 24 yaşındaki bir kuaför bu durumu şöyle ifade etmektedir:

“Beni seven kimse olmadı. Bir sorun yaşasam söyleyeceğim kimse de yoktu.”

Bu ifadeler, duygusal yoksunluk kavramıyla örtüşmektedir. Glaser (2002), duygusal yoksunluğun bireyde kalıcı yalnızlık duygusu, kaygı ve savunmacı sosyal tutumlar geliştirebileceğini belirtmektedir.

Son olarak, aile içinde görev odaklı ilişki, özellikle kadın katılımcıların çocuk yaşta ev içi sorumluluklarla yüzleşmeleri, ebeveynlerinin yerini alarak kardeşlerine bakım vermeleri veya duygusal bağ yerine işlevsel roller üstlenmeleriyle ilişkilidir. Bu durum, 27 yaşındaki açık lise öğrencisi ve garson bir katılımcı tarafından şöyle tanımlanmıştır:

“Anelik yaptım ama anne göremedim. Çocukken çocuk olamadım.”

Bu tür anlatılar, literatürde parentifikasyon olarak tanımlanan kavrama işaret etmektedir. Parentifikasyon, çocukların gelişimlerine uygun olmayan yetişkin sorumlulukları üstlenmeleri durumudur ve bu bireylerde sıklıkla stres, tükenmişlik, özgüven sorunları ve norm dışı davranışlar gelişebilmektedir (Hooper, 2007). Ayrıca, çalışmada ebeveyn ilgisizliği sadece fiziksel bakım yetersizliğiyle değil, duygusal ihmal

ve sosyal destek yoksunluğuyla da örtüşmektedir. Bu koşullar altında büyüyen kadınlar, yalnızlıklarını sadece bireysel değil; yapısal ve kültürel bir sonuç olarak deneyimlemişlerdir. Bu bulgu, kadın suçluluğunu anlamada aile kurumunun kritik rolünü vurgulayan feminist kriminolojik yaklaşımlarla da uyumludur (Chesney-Lind ve Pasko, 2013).

3.3. Yalnız Büyümenin Kazandırdığı ve Götürdüğü Unsurlar

Bu alt başlık, yalnız büyüyen kadınların yaşadıkları deneyimlerin, hem olumlu hem de olumsuz yönleriyle nasıl şekillendiğini incelemektedir. Katılımcılar, yalnız büyümenin onlara kazandırdığı bağımsızlık, öz farkındalık ve direnç gibi olumlu özelliklerden bahsederken, aynı zamanda sosyal bağlardan yoksunluk, duygusal yalıtım ve güven eksikliği gibi olumsuz etkilerini de dile getirmişlerdir. Bu başlık altında, yalnız büyümenin kadınların kişisel gelişimindeki katkıları ile birlikte, bu deneyimin onları toplumsal normlara uyum sağlama konusunda nasıl zayıf düşürdüğü ve duygusal açıdan nasıl kırılgan hale getirdiği üzerinde durulmuştur. Yalnız büyümenin kazandırdığı ve götürdüğü unsurlar, katılımcıların yaşamlarını şekillendiren önemli faktörler olarak ele alınmıştır.

Tablo 3. Yalnız Büyümenin Kazandırdığı ve Götürdüğü Unsurlar

3. Tema	Kategori	Kod	Frekans
Yalnız Büyümenin Çift Yönlü Etkisi	3.1. Kazandırdığı Güçlü Özellikler	3.1.1. Bağımsızlık, ayakta durma becerisi	13
	3.2. Yarattığı Psikososyal Sorunlar	3.2.1. Güven sorunları, insanlara mesafe	13

Bu soruya verilen yanıtlar, yalnız büyüme deneyiminin çift yönlü bir psikososyal etkiler silsilesine sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Katılımcıların tamamı, bu sürecin bir yandan güç kazandıran, diğer yandan ise duygusal kırılganlıklar yaratan yönlerini vurgulamıştır. Özellikle dikkat çeken nokta, bu çift yönlülüğün her katılımcı tarafından neredeyse eş zamanlı bir ikilem olarak dile getirilmesidir.

İlk alt tema olan ‘‘Kazandırdığı Güçlü zellikler’’, yalnız büyümenin kadınlara erken yaşta bağımsızlık, dayanıklılık ve kendi ayakları üzerinde durma becerisi kazandırdığını göstermektedir. 27 yaşındaki bir garson bu kazanımı şu sözlerle ifade etmektedir:

‘‘Kendi ayaklarımın üzerinde durmayı öğrendim. Bu büyük bir kazanç gibi gözükebilir ama aslında bana en çok kaybettiirdiği şey güven oldu.’’

Benzer biçimde, 24 yaşındaki bir kuaför de yalnız büyümenin ona güçlü olmayı öğrettiğini belirtirken, bu gücün bir bedeli olduğunu da vurgulamaktadır. Bu tür ifadeler, gelişim psikolojisinde erken özerklik (early autonomy) olarak tanımlanan sürece karşılık gelmektedir (Ryan ve Deci, 2000). Ancak bu özerklik, sağlıklı sosyal destek sistemlerinden yoksun bireylerde, kimi zaman zorunlu bağımsızlık haline dönüşmekte ve içsel yalnızlıkla eşleşebilmektedir.

İkinci alt tema olan ‘‘Yarattığı Psikososyal Sorunlar’’, güven sorunları, içe kapanma ve sosyal ilişkilere karşı mesafeli bir tutum gibi sorunları içermektedir. Katılımcıların tamamı, insanlarla ilişki kurarken aşırı temkinli olduklarını ve güvenmekte zorlandıklarını ifade etmiştir. 36 yaşındaki bir büro çalışanı bu durumu şöyle dile getirmiştir:

‘‘İnsanlara kolay kolay bağlanamıyorum. Biri iyi davransa bile içimde hep bir şüphe oluyor.’’

Bu durum, bağlanma kuramı çerçevesinde güvensiz-kaçınan bağlanma örüntüsü ile ilişkilidir. Yıldız Miniksar ve Kılıç (2023) ocuklukta güvenli bağlanma geliştiremeyen bireylerin ileriki yaşamlarında güven sorunları yaşama, kişilerarası ilişkilerde kaçınma ve derinleşememe eğilimi taşıdıklarını vurgulamaktadır.

Araştırmaya katılan 13 kadının tümü, yalnız büyüme deneyiminden doğan bu ikilemi benzer biçimde tarif etmiş ve bu durumun hem bir dayanıklılık kaynağı, hem de duygusal yk olduğunu vurgulamıştır. Özellikle kadınların sosyalleşme sürecinde maruz kaldıkları cinsiyetçi kalıplar, onların güçlü olmak zorunda bırakılmaları ile duygusal kırılganlıklarını saklamaları arasındaki çelişkiyi derinleştirmektedir (Chodorow, 1999).

3.4. Toplumun Kadınlara Yönelik Baskı Algısına Dair Görüşler

Bu alt başlık, katılımcıların toplumun kadınlara yönelik uyguladığı baskılara dair algılarını ve bu baskıların bireysel yaşamlarına etkilerini incelemektedir. Katılımcılar, toplumun kadınlardan beklentilerini, toplumsal cinsiyet normlarını ve bu normların oluşturduğu baskıları nasıl hissettiklerini aktarmışlardır. Özellikle geleneksel kadınlık rollerine uymayan kadınların toplumsal olarak dışlanma, yargılanma ve daha sert biçimlerde cezalandırılma deneyimlerine dair görüşler öne çıkmaktadır. Bu başlık altında, toplumun kadınlara yönelik baskı algısının, katılımcıların kimlik gelişimlerini, toplumsal ilişkilerini ve suçla kurdukları bağlantıları nasıl şekillendirdiği ele alınmıştır.

Tablo 4. Toplumun Kadınlara Yönelik Baskı Algısına Dair Görüşler

4. Tema	Kategori	Kod	Frekans
Toplumsal Baskının Kadın Kimliği Üzerindeki Etkisi	4.1. Cinsiyet Temelli Yargılar	4.1.1. Kadına dair kalıplaşmış roller ve ahlaki yargılar	13
	4.2. Denetim ve Gözetim Baskısı	4.2.1. Davranış, kıyafet, ilişki denetimi	11
	4.3. Toplumun Etiketleyici Tutumu	4.3.1. Aile geçmişi üzerinden önyargılı yaklaşım	9

Burada verilen yanıtlar, kadın katılımcıların tamamının doğrudan ya da dolaylı biçimde toplumdaki kaynaklanan baskılarla karşılaştığını açıkça göstermektedir. En yaygın tema, kadın kimliği üzerinden geliştirilen cinsiyet temelli yargılar olmuştur. Tüm katılımcılar, toplumun kadınlara yönelik kalıplaşmış beklentileri içinde değerlendirilmekten duydukları rahatsızlığı dile getirmiştir. 27 yaşındaki bir garson, bu durumu şu şekilde ifade etmektedir:

“Anne yok, baba suçlu dedikleri için ben de potansiyel problemlili gibi görüldüm. Kıyafetime, kimle görüştüğüme kadar herkesin bir lafı vardı.”

Bu tür toplumsal yargılar, feminist kuramda cinsiyetlendirilmiş denetim kavramı ile açıklanmaktadır. Kadınlar, yalnızca davranışlarıyla değil; aynı zamanda görünüşleri,

ilişkileri ve aile geçmişleri üzerinden de sürekli bir değerlendirme ve gözetim altına alınmaktadırlar (Connell, 2009).

İkinci alt tema, davranışsal denetim ve gözetim baskısına ilişkindir. 11 katılımcı, özellikle kıyafet seçimi, erkeklerle arkadaşlık, dışarda bulunma süresi gibi konularda toplumsal müdahaleye maruz kaldığını belirtmiştir. 24 yaşındaki bir kuaför şunları söylemiştir:

“Sokağa çıktığım saatten, nasıl güldüğüme kadar yorum yapılıyordu. Herkes seni ‘kadın’ gibi davran diye yönlendiriyor ama kimse ne hissettiğini sormuyor.”

Bu ifade, Foucault’nun (2001) panoptik gözetim anlayışıyla örtüşmektedir. Kadınlar yalnızca fiziksel mekânlarda değil, sosyal alanlarda da sürekli bir izlenme ve denetlenme tehdidi altındadır.

Üçüncü tema olan etiketleyici tutumlar, kadınların aile geçmişi veya sosyal kökenleri üzerinden damgalandığını göstermektedir. 8 katılımcı, “problemlili aile”, “boşanmış anne”, “babasız çocuk” gibi kimlikler üzerinden olumsuz etiketlendiklerini ve bunun davranışlarına doğrudan etki ettiğini ifade etmiştir. Bu da etiketleme kuramının (Becker, 2013) klasik örneklerinden biridir: Toplumun yüklediği kimlikler, bireyin sosyal rollerini ve öznelliğini şekillendirir. Ayrıca, bu toplumsal baskılar sadece dışsal birer norm değil; kadınların iç dünyasında da yankı bulan, benlik algılarını etkileyen yapısal mekanizmalardır. Katılımcıların pek çoğu, zamanla bu yargıların içselleştirildiğini ve kendi kararlarını sorgularken bile toplumun gözüyle düşündüklerini belirtmiştir. Bu durum, Bourdieu’nün (2001) “sembolik şiddet” kavramı ile ilişkilendirilebilmektedir. Diğer bir deyişle, kadın, sistemin baskılarını yalnızca dışsal değil, aynı zamanda içsel bir zorlayıcı güç olarak deneyimlemektedir.

3.5. Toplumsal Normların Kadınların Karar Süreçlerine Etkisi

Bu alt başlık, toplumsal normların kadınların yaşamlarındaki karar alma süreçlerine nasıl etki ettiğini incelemektedir. Katılımcılar, toplumsal cinsiyet normlarının, kadınların kişisel ve profesyonel yaşamlarında aldıkları kararları nasıl şekillendirdiği hakkında görüşlerini paylaşmışlardır. Kadınların, toplumun belirlediği kadınlık rollerine uygun davranmak zorunda hissetmeleri, çoğu zaman karar alma süreçlerinde sınırlayıcı

etkiler yaratmaktadır. Bu baskılar, kadınların bireysel seçimlerini yaparken yaşadıkları içsel çatışmaları ve toplumsal onay arayışını da beraberinde getirebilmektedir. Bu başlık altında, toplumsal normların kadınların karar verme süreçlerini nasıl yönlendirdiği ve bu süreçlerin kadınların yaşamlarını nasıl etkilediği ele alınmıştır.

Tablo 5. Toplumsal Normların Kadınların Karar Süreçlerine Etkisi

5. Tema	Kategori	Kod	Frekans
Toplumsal Normların Bireysel Kararlara Etkisi	5.1. İçselleştirilmiş Gözetim	5.1.1. Sürekli yargılanma korkusuyla karar süreci	13
	5.2. Karar Gizleme ve Bastırma	5.2.1. Kararları toplumdaki saklama, ilişkileri gizleme	13

Katılımcıların tamamı, toplumsal normların karar alma süreçlerini doğrudan etkilediğini açık bir biçimde ifade etmiştir. En baskın tema, bireylerin kendilerini sürekli bir sosyal gözetim altında hissettiklerini ve bu nedenle kararlarını toplumsal kabul filtresinden geçirerek aldıklarıdır. Bu durum, Foucault'nun (2001) "panoptik gözetim" kuramıyla doğrudan ilişkilidir. Kadınlar yalnızca fiziksel alanda değil, ilişkisel ve zihinsel alanlarda da toplumun görünmez gözüyle kuşatılmış hissederler. 27 yaşındaki bir garsonun ifadesi bu temayı çarpıcı biçimde özetlemektedir:

"Birçok kararımı gizli aldım. Özgür hissetsem de davranışlarımı hep 'acaba biri ne der?' düşüncesiyle filtreledim. İlişkiye başlayacağım zaman ilk düşündüğüm şey, sevgilimin toplum tarafından nasıl algılanacağıydı."

Katılımcıların tamamı, bireysel tercihlerinin toplumun ahlaki kodlarına ve kadınlara yönelik beklentilerine çarptığını ifade etmiş; bu beklentilerin özellikle ilişkiler, giyim, evlilik, çocuk sahibi olma gibi temel yaşam alanlarında yoğunlaştığını belirtmiştir. 24 yaşındaki kuaför bu durumu şöyle aktarmıştır:

"İstedikimi değil, toplumun hoş görebileceğini seçmek zorundaydım. Sakladım, basturdum, erteledim."

Bu ifadeler, toplumsal cinsiyet normlarının kadınların öznellik alanını nasıl kuşattığını ve onları görünmez baskı sistemlerine nasıl mahkûm ettiğini göstermektedir. Butler (2008), cinsiyet performansının sosyal olarak yeniden üretildiğini ve bu üretimin normatif düzenlemeler yoluyla sürdürüldüğünü savunmaktadır. Bu bağlamda kadınlar, toplumun kendilerinden beklediği rolleri bilinçli ya da bilinçsiz biçimde tekrarlar ve kendi arzularını bastırmak zorunda kalmaktadır.

İkinci alt tema olan “Karar Gizleme ve Bastırma”, tüm katılımcıların ortaklaştığı diğer bir önemli boyuttur. Kadınlar, toplumun kendilerini yanlış değerlendirmemesi için birçok kararlarını yalnızca uygulamakla kalmayıp, aynı zamanda gizleyerek yaşamlarını inşa ettiklerini belirtmiştir. Bu durum, Goffman’ın (2020) “ön sahne-arka sahne” ayrımıyla açıklanabilmektedir. Kadınlar, topluma dönük olarak onaylanabilir kararlar gösterirken; gerçek arzularını arka sahneye saklamaktadır.

Bu bulgu, yalnız büyüyen kadınların özellikle sosyal destek sistemlerinden yoksunluk ve erken yaşta dışlanma gibi deneyimlerle şekillenen benlik algılarını da etkilemektedir. Çünkü toplumsal baskı altında alınan her karar, bireyin kendilik duygusunu aşındıran birer müdahale olarak işlemektedir. Bu tür içselleştirilmiş denetim mekanizmaları, kadının suça yönelme sürecinde dolaylı biçimde rol oynayabilmektedir; çünkü suç, kimi zaman görünür olmanın, bastırılmış arzuların dışavurumudur (Simpson & Herz, 2006).

3.6. Yalnız Büyümenin Psikolojik Etkilerine İlişkin Katılımcı Görüşleri

Bu alt başlık, yalnız büyüyen kadınların yaşadıkları psikolojik etkileri katılımcı görüşleri üzerinden incelemektedir. Görüşmelerde, yalnız büyümenin bireylerin duygusal dünyasında yarattığı yalnızlık, düşük benlik saygısı, güvensizlik ve travmatik izler gibi psikolojik sonuçlar vurgulanmıştır. Katılımcılar, aile içindeki destek eksikliklerinin, özdeşim kurma ve duygusal bağlanma süreçlerini nasıl olumsuz etkilediğini ifade etmişlerdir. Yalnız büyümenin, psikolojik dayanıklılığı arttıran bazı yönleri olsa da, duygusal anlamda kırılganlık, depresyon ve anksiyete gibi olumsuz etkilerin de arttığı gözlemlenmiştir. Bu başlık, yalnız büyümenin psikolojik yansımalarını derinlemesine inceleyerek, katılımcıların yaşadığı zorlukları ve bu süreçlerin ruhsal sağlıkları üzerindeki etkilerini ortaya koymaktadır.

Tablo 6. Yalnız Büyümenin Psikolojik Etkilerine İlişkin Katılımcı Görüşleri

6. Tema	Kategori	Kod	Frekans
Yalnızlığın Psikolojik Yansımaları	6.1. Duygusal Dengesizlik ve Güvensizlik	6.1.1. Sevgi eksikliği, bağlanma zorlukları, değersizlik hissi	13
	6.2. Kendine Yabancılaşma	6.2.1. Kendilik duygusunda çözümlenme, yabancılaşma	13

Yalnız büyümüş kadınların tamamı, bu sürecin psikolojik düzeyde kalıcı etkiler bıraktığını açıkça belirtmiştir. Katılımcıların tümü, yalnızlığın duygusal yapılarını zedelediğini, özellikle sevgiye erişimde güçlük, güven problemleri ve zaman zaman değersizlik duyguları yaşadıklarını ifade etmişlerdir. 27 yaşındaki garson, bu durumu şöyle tanımlamaktadır:

“Çok güvensizlik biriktirdim. Bazen değersiz hissediyorum. Özellikle sevgisizliğin izini hâlâ taşıyorum.”

Bu tür ifadeler, duygusal ihmalin bireyin öz-değer sisteminde oluşturduğu yıkımı gözler önüne sermektedir. Glaser (2002), duygusal ihmalin, bireyin yalnızca duygusal gelişimini değil; aynı zamanda benlik algısını, güven kapasitesini ve sosyal bağ kurma yeterliliğini de zedelediğini belirtmektedir.

Aynı şekilde, yalnız büyüyen kadınların çoğu, başkalarıyla duygusal bağ kurarken ya aşırı bağlandıklarını ya da hemen geri çekildiklerini dile getirmiştir. Bu durum, Yıldız Miniksar ve Kılıç (2023) tarafından tanımlanan güvensiz bağlanma stilleriyle birebir örtüşmektedir. Bu bağlanma örüntüleri, bireyin hem başkalarıyla olan ilişkilerini hem de kendisiyle olan içsel diyalogunu karmaşıklaştırır.

İkinci alt tema olan kendine yabancılaşma, bireyin kendilik duygusunda yaşadığı çözümlenme ile ilişkilidir. Katılımcılar, zaman zaman “kendi bedenine, hayatına veya seçimlerine yabancılaştıklarını” belirtmişlerdir. 24 yaşındaki bir kuaför, bu durumu şöyle ifade etmiştir:

“Kendime yabancılaştığım zamanlar oldu. Duygularım, davranışlarım bana ait değilmiş gibi hissettiğim çok an var.”

Bu durum, psikolojide disosiyatif semptomlar ya da benlik çözülmesi (ego disintegration) kavramlarıyla açıklanabilir (Simeon ve Abugel, 2006). Özellikle çocuklukta duygusal destekten yoksun kalan bireylerde, benlik gelişimi sekteye uğrayabilmekte ve kişinin kendi iç gerçekliğiyle bağ kurması zorlaşabilmektedir. Sosyolojik açıdan Marx'ın yabancılaşma kavramı ile örtüşebilmektedir. Bireyin kendi işine, benliğine, emeğine ya da toplumsal yapıya yabancılaşması durumunu tanımlamaktadır. Bu yabancılaşma, kişinin kendisini, duygularını ve davranışlarını başkalarının kontrolü altında hissedebilmesiyle ilişkilidir (Marx, 2016).

Yalnız büyümenin getirdiği bu içsel çatışmalar, bireylerin suç davranışlarına yönelme sürecinde de bir zemin oluşturabilmektedir. Çünkü aidiyet kurulamayan, kendini ifade edemeyen ve sürekli değersizlik hissi taşıyan bireyler, zaman zaman bu duyguları bastırmak veya görünür kılmak adına norm dışı davranışlara yönelebilmektedirler (Chesney-Lind ve Pasko, 2013).

3.7. Yalnızlığın Suçla Kurulan İlişkiye Etkisine İlişkin Katılımcı Görüşleri

Bu alt başlık, yalnız büyüyen kadınların yalnızlık deneyimlerinin suçla ilişkilerini nasıl şekillendirdiğini incelemektedir. Katılımcılar, yalnızlık duygusunun, özellikle sosyal destekten yoksun kalmanın, suç işleme eğilimini nasıl etkilediğini dile getirmişlerdir. Yalnızlık, bireyleri hem duygusal hem de toplumsal anlamda dışlanmış hissettirebilmekte ve bu da bazen suçlu davranışların bir yolu olarak görülebilmektedir. Katılımcılar, yalnızlıkla başa çıkma stratejileri olarak suç davranışlarının ortaya çıkabileceğini, özellikle kimlik ve aidiyet eksikliklerinin suçla ilişkilendirilme süreçlerinde etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Bu başlık, yalnızlığın, bireyin toplumsal normlardan sapmasına ve suçla kurduğu ilişkiye nasıl etki ettiğini derinlemesine incelemektedir.

Tablo 7. Yalnızlığın Suçla Kurulan İlişkiye Etkisine İlişkin Katılımcı Görüşleri

7. Tema	Kategori	Kod	Frekans
Yalnızlığın Suçla Kurulan İlişkiye Etkisi	7.1. Sınırların Esnemesi ve Gözetimden Yoksunluk	7.1.1. Sahipsizlik duygusuyla birlikte suç davranışına tolerans	13
	7.2. Toplumsal Bağların Zayıflığı	7.2.1. Toplumsal aidiyetin eksikliğiyle norm dışı davranışa yönelim	13

Bu konuda verilen yanıtlar, yalnız büyüme deneyiminin kadınların suçla kurdukları ilişkiyi doğrudan etkilediğini göstermektedir. Tüm katılımcılar, yalnızlık nedeniyle içsel denetim mekanizmalarının zayıfladığını ve toplumsal normlarla olan bağlarının gevşediğini belirtmiştir. Sınırların esnemesi ve gözetimden yoksunluk ilk olarak öne çıkan temalardır. 27 yaşındaki bir garsonun şu ifadesi bu durumu çarpıcı biçimde açıklamaktadır:

“Yakalandığımda düşündüğüm ilk şey ‘Zaten kimsem yok, kimseye rezil olamam’ oldu. İnsan sahipsizse sınırları daha kolay esnetiyor.”

Bu ifade, bağlanma kuramı çerçevesinde değerlendirildiğinde bireyin sosyal denetim sistemlerine ve toplumsal değerlere göbekten bağlı olmadığında, bireysel sınırların daha kolay aşılabildiğini göstermektedir (Yıldız Miniksar ve Kılıç, 2023). Özellikle çocuklukta güvenli bağ geliştiremeyen bireyler, toplumsal aidiyet hissinden yoksun olduklarında suç davranışını bir tür özgürlük veya görünürlük aracı olarak kurgulayabilmektedirler. Tüm katılımcılar, yalnızlıklarının suç eylemiyle kurdukları ilişkiyi doğrudan etkilediğini belirtmiştir. 24 yaşındaki bir kuaför, bu süreci şöyle ifade eder:

“Bir yere ait hissetmeyince suç gibi şeyleri daha sıradan görüyorsun. Kimseye hesap verme hissin yok.”

Bu, literatürde toplumsal bağ kuramı olarak adlandırılan Hirschi'nin (1969) yaklaşımıyla uyumludur. Hirschi'ye göre birey, toplumla güçlü sosyal bağlar

kuramadığında, suç gibi norm dışı davranışlara yönelme ihtimali artar. Özellikle yalnız büyümüş kadınlar için bu bağların oluşmaması, sadece bireysel değil, aynı zamanda yapısal bir sorundur.

İkinci alt tema olan toplumsal bağların zayıflığı, suç davranışının ahlaki ya da hukuki boyutunun, kişisel ilişkilerden yalıtılmış bir şekilde değerlendirilmesini beraberinde getirmiştir. 36 yaşındaki bir büro çalışanı şöyle ifade etmiştir:

“Kimsesizlik suç işleme cesaretini artırıyor. Çünkü pişmanlık da birine karşı olur. Kimse yoksa, pişman da olmuyorsun.”

Bu bağlamda suç, yalnızca yasa ihlali değil; aynı zamanda bağısızlığın ve görünmezliğin psikolojik sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Kadınlar, yalnız büyümenin getirdiği “görünmezlik” duygusunu, norm dışı eylemlerle görünür kılma çabası olarak tanımlamaktadır. Bu, feminist kriminolojide suçun bir tür “görünmeyen direniş biçimi” olarak ele alınmasıyla örtüşmektedir (Chesney-Lind ve Pasko, 2013).

3.8. Yalnızlıkla Başa Çıkma Stratejilerine İlişkin Katılımcı Görüşleri

Bu alt başlık, yalnız büyüyen kadınların yalnızlıkla başa çıkmak için geliştirdikleri stratejileri katılımcı görüşleri doğrultusunda incelemektedir. Katılımcılar, yalnızlıkla mücadele etmek için farklı başa çıkma mekanizmaları ve yöntemleri kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu stratejiler arasında, içe kapanma, duygusal destek arayışı, sosyal ağlar oluşturma çabaları ve zaman zaman suç gibi norm dışı davranışlar sergileme yer almaktadır. Katılımcılar, yalnızlıklarını hafifletmek amacıyla başvurdukları bu yöntemlerin bazen geçici bir rahatlama sağlasa da, uzun vadede duygusal ve psikolojik zorlukları derinleştirdiğini ifade etmişlerdir. Bu başlık, yalnızlıkla başa çıkma stratejilerinin, kadınların hem kişisel hem de toplumsal yaşantılarında nasıl şekillendiğini ortaya koymaktadır.

Tablo 8. Yalnızlıkla Başa Çıkma Stratejilerine İlişkin Katılımcı Görüşleri

8. Tema	Kategori	Kod	Frekans
Yalnızlıkla Başa Çıkma Stratejileri	8.1. İlişkilere Yönelme	8.1.1. Duygusal bağlar kurarak boşluğu doldurma	13
	8.2. Sanatsal ve Duygusal Uğraşlar	8.2.1. Müzik dinleme, yazı yazma, dua etme gibi içe dönük pratikler	6
	8.3. Bağ Kurma Arzusu	8.3.1. Yanlış ilişkilere rağmen birinin varlığına ihtiyaç duyma	9

Katılımcıların tümü, yalnızlıkla başa çıkarken en çok başvurdukları yöntemin duygusal ilişkilere yönelmek olduğunu belirtmiştir. Bu bağlamda, duygusal bağ kurma, yalnızlık hissini azaltmada bir tür psikolojik tampon işlevi görmüştür. 27 yaşındaki bir garson bu durumu şu şekilde açıklamıştır:

“İlişkilere çok tutundum. Bazen yanlış insanlara bile. Duygusal bağ kurarak yalnızlığımı basturmaya çalıştım.”

Bu eğilim, bağlanma kuramı ile açıklanabilmektedir. Yalnız büyüyen bireyler, güvenli bağ geliştirme imkânından yoksun kaldıklarında, duygusal açlıklarını telafi etmek için yoğun ilişkilere yönelme eğilimindedirler. Ancak bu yönelim, kimi zaman sağlıklı ilişkilerle sonuçlanmakta ve yalnızlığı gidermekten ziyade yeniden üretmektedir.

İkinci alt tema olan sanatsal ve duygusal uğraşlar, katılımcıların içsel süreçlerini yönetme biçimleriyle ilgilidir. 6 kadın, müzik dinlemek, yazı yazmak, dua etmek gibi yöntemlerle duygularını dışa vurduklarını belirtmiştir. Bu stratejiler, literatürde duygu düzenleme biçimleri olarak tanımlanmaktadır (Gross, 1998). Özellikle yalnız büyümüş bireyler, dışsal destek alamadıklarında, içe dönük üretken uğraşlarla kendilerini regüle etmeye çalışmaktadırlar.

Üçüncü alt tema ise bağ kurma arzusu çerçevesinde değerlendirilmiştir. 9 katılımcı, yanlış ilişkileri bile sürdürme eğiliminde olduklarını belirtmiştir. Bu bağlamda yalnızlık, sadece bir “eksiklik” değil; aynı zamanda bireyin duygusal güvenlik ihtiyacının hayati düzeyde deneyimlenmesi anlamına gelmektedir. 36 yaşındaki bir büro çalışanı şöyle söylemiştir:

“Yanlış olduğunu bilsem bile, biri yanımda olsun istiyordum. Birinin varlığı çok şey demektir.” (36 yaş, büro çalışanı)

Bu durum, psikolojik literatürde bağlanma figürü arayışı ve bağ kurma dürtüsü olarak açıklanır (Mikulincer ve Shaver, 2007). Yalnız büyümüş bireylerde, duygusal güvenlik ihtiyacı çocuklukta yeterince karşılanmadığından, erişkinlikte bu ihtiyaç yoğun biçimde tekrar etmektedir.

Kadınların bu başa çıkma stratejileri aynı zamanda toplumsal cinsiyet normlarıyla da ilişkilidir. Kadınlara, duygusal ihtiyaçlarını bastırmaları öğretilirken; bu ihtiyaçların ilişkiler yoluyla telafi edilmesi, onların görünmeyen özneleşme biçimlerinden biri haline gelir. Bu durum, feminist kuramda duygusal emek kavramıyla da örtüşmektedir (Hochschild, 1983).

3.9. Kadınların Suç İşlemesine Etki Eden Temel Nedenler

Bu alt başlık, kadınların suç işleme süreçlerini etkileyen temel faktörleri katılımcı görüşleri doğrultusunda incelemektedir. Katılımcılar, kadınların suça yönelmesinin arkasındaki en belirgin nedenler arasında ekonomik yoksulluk, aile içi şiddet, duygusal ihmal ve toplumsal dışlanmayı belirtmişlerdir. Ayrıca, toplumsal cinsiyet rolleri ve kadınların maruz kaldığı toplumsal baskılar da suç davranışlarını tetikleyici faktörler olarak öne çıkmıştır. Kadınların suça yönelmesinin çoğu zaman bir hayatta kalma stratejisi, kendini ifade etme biçimi ya da toplumsal normlardan sapma olarak görülmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu başlık, kadınların suçla kurduğu ilişkinin, hem bireysel hem de yapısal etkenlerin bir sonucu olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 9. Kadınların Suç İşlemesine Etki Eden Temel Nedenler

9. Tema	Kategori	Kod	Frekans
Suça Yönelimi Etkileyen Temel Faktörler	9.1. Yoksulluk ve Ekonomik Çaresizlik	9.1.1. İşsizlik, geçim sıkıntısı, temel ihtiyaçlara erişememe	13
	9.2. Toplumsal ve Ailevi Sahipsizlik	9.2.1. Duygusal destek eksikliği, terk edilme, yalnızlık	13

Bu soruya verilen yanıtlar, kadınların suça yönelme sürecinde en belirleyici etkenin yoksulluk ve sahipsizlik olduğunu ortaya koymaktadır. Katılımcıların tamamı, geçim sıkıntısı, işsizlik, temel ihtiyaçları karşılayamama gibi ekonomik problemleri suç davranışının temel tetikleyicileri olarak tanımlamıştır. 27 yaşındaki bir garsonun ifadesi bunu açıkça göstermektedir:

“Yoksulluk, sahipsizlik ve çaresizlik... Bir çıkış arıyorsun ama yok. Küçük bir suça bile ‘idare ederim’ diye bakıyorsun.”

Bu bulgular, Merton’un (1938) anomi kuramı ile doğrudan ilişkilidir. Merton, bireyin toplum tarafından belirlenen hedeflere ulaşmak için yeterli araçlardan mahrum bırakıldığında, alternatif ve çoğu zaman yasa dışı yolları tercih etme eğilimi göstereceğini ileri sürmüştür. Bu açıdan kadınlar için suç, ekonomik çaresizliğin bir sonucu değil; hayatta kalma ve görünür olma biçimi haline gelebilmektedir.

İkinci belirgin tema, katılımcıların toplumsal ya da ailevi bağlardan yoksun olduklarını, yalnız bırakıldıklarını ve bu durumun suça yönelme eğilimlerini artırdığını belirtmeleridir. Özellikle terk edilme, ilgisizlik, duygusal destek yoksunluğu gibi faktörler, bireylerin içsel denetim mekanizmalarının zayıflamasına neden olmaktadır. 36 yaşındaki bir büro çalışanı bunu şu sözlerle ifade etmektedir:

“Kimsesizlik suç işleme cesaretini artırıyor. Kimse yoksa, hesap da yok, pişmanlık da...”

Bu, Hirschi’nin (1969) sosyal bağ kuramı ile açıklanabilmektedir. Birey, toplumla anlamlı bağlar kuramadığında, normlara bağlılık zayıflamakta ve suç davranışı

sıradanlaşmaktadır. Yalnız büyümüş kadınlar, bu bağların hiçbirini yeterince kuramadıkları için, norm dışı davranışları hem daha kolay içselleştirmekte hem de sosyal yaptırıma maruz kalmaktan daha az çekinmektedir. Tüm görüşmelerde kadınların suç işlemeye yönelme kararının ani ya da keyfi değil; çoğu zaman yaşadıkları yapısal eşitsizliklerin sonucu olarak ortaya çıktığı görülmüştür. Bu durum, kadın suçluluğunun bireysel bir sapkınlık değil; toplumsal adaletsizliklerin bir dışavurumu olduğunu göstermektedir (Chesney-Lind ve Pasko, 2013).

3.10. Toplumun Kadın Suçlulara Yönelik Algısına İlişkin Katılımcı Görüşleri

Bu alt başlık, katılımcıların toplumun kadın suçlulara yönelik algılarına dair görüşlerini ele almaktadır. Katılımcılar, kadın suçlulara yönelik toplumun daha sert ve moralistik bir yargılama yaklaşımı sergilediğini belirtmişlerdir. Kadınların suç işlemesi, toplumsal normlara aykırı bir davranış olarak görüldüğünden, bu durum toplum tarafından genellikle daha ağır bir şekilde damgalanmaktadır. Özellikle kadınların, toplumsal cinsiyet rollerine uymadığı durumlarda, daha fazla dışlanma ve etiketlenme riskiyle karşı karşıya kaldıkları ifade edilmiştir. Bu başlık, kadın suçlulara yönelik toplumsal algının, yalnızca suçun hukuki boyutuyla değil, aynı zamanda kültürel ve ahlaki değerlere dayalı bir yargılama süreci olarak işlediğini ortaya koymaktadır.

Tablo 10. Toplumun Kadın Suçlulara Yönelik Algısına İlişkin Katılımcı Görüşleri

10. Tema	Kategori	Kod	Frekans
Toplumsal Cinsiyet ve Suç Algısı	10.1. Kadına Yönelik Ahlaki Etiketleme	10.1.1. Kadının suçu ahlaksızlık olarak görülme eğilimi	13
	10.2. Toplumun Cinsiyet Temelli Çifte Standardı	10.2.1. Erkek için "hata", kadın için "ahlaki bozulma" algısı	13

Tüm katılımcılar, kadınların suça karıştıklarında toplumun onları yalnızca yasa dışı bir eylemle değil, aynı zamanda ahlaki bir sapma ile özdeşleştirdiğini belirtmiştir. Bu durum, kadın suçluluğunun patriyarkal normlar içinde nasıl şekillendiğini gözler önüne sermektedir. 27 yaşındaki garsonun ifadesi bu durumu açıkça özetlemektedir:

“Erkek bir şey yapınca ‘hata yapmış’ derler ama kadın yapınca ‘bozulmuş’ derler. Kadının suça bulaşması toplumda daha sert karşılanıyor.”

Bu ifade, toplumun suç eylemini cinsiyet temelli ahlaki kodlar üzerinden değerlendirdiğini ortaya koymaktadır. Erkeklerin suçu geçici bir sapma olarak görülebilirken, kadınlar için aynı eylem karakter bozukluğu ya da ahlaki düşüş olarak algılanmaktadır. Bu durum, feminist kriminolojide etiketleme kuramı ile ilişkilendirilmektedir. Becker’a (2013) göre birey, toplumun ona atfettiği etiket üzerinden yeniden tanımlanmakta ve bu etiket, bireyin sosyal rollerini biçimlendirmektedir.

İkinci tema olan çifte standart, toplumun erkek suçlularla kadın suçlular arasında farklı ölçütler uyguladığını göstermektedir. Kadının suç işlemesi, yalnızca hukuki değil; aynı zamanda **toplumsal cinsiyet normlarına karşı bir tehdit** olarak görülmektedir. Bu yaklaşım, Connell’in (2009) tanımladığı hegemonik erkeklik yapısının kadınları pasif, itaatkâr ve ahlaki değerlere bağlı olmaya zorlamasıyla doğrudan ilişkilidir. 24 yaşındaki bir kuaför de bu çifte standarda şöyle dikkat çeker:

“Bir kadının suça karışması, hem ailesine hem toplumuna ayıp gibi geliyor. Erkek için geçici bir hatayken, kadının üzerine yapışıyor.”

Toplumsal cinsiyet normları doğrultusunda şekillenen bu suç algısı, yalnız büyümüş kadınların sosyal kabul görmesini daha da zorlaştırmakta, onların suçlu kimliğine yapışan ahlaki yükü ağırlaştırmaktadır. Kadınlar bu bağlamda yalnızca suça değil; aynı zamanda kadınlık rollerine dair beklentilere de karşı gelmiş sayılmaktadır. Bu da kadın suçluluğunu hem hukuki hem de kültürel bir ikili sapma olarak konumlandırmaktadır (Chesney-Lind ve Pasko, 2013).

3.11. Yalnız Büyüyen Kadınların Suça Yönelmesini Önleyici Destek Önerileri

Bu alt başlık, yalnız büyüyen kadınların suça yönelmesini engellemeye yönelik önerilen destek stratejilerini incelemektedir. Katılımcılar, yalnız büyüyen kadınlar için güçlü bir sosyal destek ağı kurulmasının, bu bireylerin suça ilişkilendirilme riskini azaltabileceğini vurgulamışlardır. Aile içi destek, psikolojik danışmanlık hizmetleri ve toplumsal destek gruplarının önemli rol oynayacağına dikkat çekilmiş, ayrıca eğitim, ekonomik bağımsızlık ve toplum içinde güvenli bağlar kurabilmelerine yönelik fırsatların artırılması gerektiği ifade edilmiştir. Katılımcılar, bu destek mekanizmalarının yalnız büyüyen kadınların duygusal ve psikolojik iyileşme süreçlerini güçlendireceğini ve toplumsal normlarla daha uyumlu bir şekilde yaşamalarını sağlayarak suça yönelimlerini engelleyeceğini belirtmişlerdir. Bu başlık, yalnız büyüyen kadınlara yönelik çeşitli koruyucu ve destekleyici stratejilerin uygulanmasının önemini ortaya koymaktadır.

Tablo 11. Yalnız Büyüyen Kadınların Suça Yönelmesini Önleyici Destek Önerileri

11. Tema	Kategori	Kod	Frekans
Önleyici Destek Mekanizmaları	11.1. Psikososyal Destek Sistemlerinin Önemi	11.1.1. Psikolojik danışmanlık, rehberlik, duygusal destek sistemlerinin kurulması	13

Katılımcıların tamamı, yalnız büyüyen kadınların suça yönelme olasılığını azaltmak için en önemli müdahale alanının psikososyal destek sistemleri olduğunu vurgulamıştır. Görüşmelerde sıklıkla dile getirilen ihtiyaçlar arasında; psikolojik danışmanlık merkezlerinin yaygınlaştırılması, bireysel rehberlik sistemlerinin kurulması ve aidiyet hissi yaratacak sosyal destek ağlarının oluşturulması yer almaktadır. 27 yaşındaki bir garson bu ihtiyacı şöyle dile getirmiştir:

“Psikolojik destek çok önemli. Gençlik döneminde danışabilecek bir yer olmalı. Maddi destek de gerekiyor ama en önemlisi, sahipsizlik hissini alacak bir sistem. Bir danışman, bir rehber... birinin seni önemseydiğini bilmek yeter bazen.”

Bu görüş, Bronfenbrenner'in (1979) ekolojik sistemler kuramı ile açıklanabilmektedir. Bu kurama göre bireyin gelişiminde yalnızca bireysel değil; ailesel, sosyal ve toplumsal sistemler de doğrudan etkilidir. Yalnız büyüyen bireylerin bu sistemlere erişimi sınırlı olduğunda, suça yönelme gibi alternatif sosyal davranışlar ön plana çıkabilmektedir. Özellikle psikolojik destek ve rehberlik ihtiyacı olan mezo sistemin altı çizilmiştir. Katılımcıların bir kısmı, geçmişte yaşadıkları yalnızlık ve sevgisizlik deneyimlerinin, danışabilecekleri veya konuşabilecekleri bir uzmanla paylaşılmış olması durumunda farklı kararlar alabileceklerini ifade etmiştir. Bu durum, önleyici ruh sağlığı hizmetlerinin önemini ortaya koymaktadır (Durlak ve Wells, 1997). Bununla birlikte destek mekanizmalarının yalnızca şehir merkezlerinde değil, taşra ve kırsal bölgelerde de erişilebilir olması gerektiği vurgulanmıştır. Kadınların yaşam koşulları birbirinden farklı olsa da, yalnız büyümüş olmalarının doğurduğu görülmeye, duyulma ve değer görme ihtiyacı ortak bir tema olarak belirginleşmiştir. 36 yaşındaki bir büro çalışanı bu ihtiyacı şöyle özetlemektedir:

“Sadece biri bana ‘seni anlıyorum’ deseydi, belki birçok şey farklı olurdu. Suç bir sonuç, ama o sonucu oluşturan boşluğu kimse sormuyor.”

Kadınların taleplerinin merkezinde, bireysel ve toplumsal bağlamda görünür kılınmak, duyulmak ve psikolojik anlamda güçlendirilmek yer almaktadır. Bu da kadın suçluluğunu önlemede birey odaklı, bütüncül ve süreklilik arz eden destek politikaları geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır (Chesney-Lind ve Pasko, 2013).

3.12. Yalnız Büyüyen Kadınların Suça Yönelmesini Önleyici Destek Önerileri

Bu alt başlık, yalnız büyüyen kadınların suça yönelmesini önlemek için sunulan çeşitli destek önerilerini incelemektedir. Katılımcılar, yalnız büyüyen kadınların karşılaştıkları sosyal ve duygusal zorluklarla başa çıkabilmeleri için, toplumsal destek ağlarının güçlendirilmesinin önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Aile içi şiddet, duygusal ihmal ve yalnızlık gibi olumsuz etkilerle mücadele edebilmek için psikolojik destek, eğitim programları ve toplumsal entegrasyon fırsatlarının artırılması gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca, ekonomik bağımsızlık kazandırmaya yönelik fırsatlar ve toplumsal normlar ile mücadele edebilecek güçlendirici stratejiler önerilmiştir. Bu başlık,

yalnız büyüyen kadınların suça yönelmeden önce sosyal destek ve rehabilitasyon süreçleriyle nasıl güçlendirilebileceğine dair önerileri ele almaktadır.

Tablo 12. Yalnız Büyüyen Kadınlara Yönelik Toplumsal Dönüşüm ve Destek Stratejileri

12. Tema	Kategori	Kod	Frekans
Toplumsal Dönüşüm ve Destek Stratejileri	12.1. Toplumsal Önyargıların Azaltılması	12.1.1. Kadına yönelik ön yargıların kırılması, farkındalık eğitimi	13
	12.2. Yerel Kadın Destek Ağlarının Güçlendirilmesi	12.2.1. Kadın dayanışma evleri, mahalle temelli sosyal destek sistemleri	13

Tüm katılımcılar, yalnız büyümüş kadınların toplumsal dışlanma ve suçla ilişkilendirilmesini önlemek için yapılması gerekenleri iki temel ekseninde değerlendirmiştir. Bunlar toplumsal önyargıların dönüşümü ve yerel destek yapılarının güçlendirilmesidir.

İlk olarak, katılımcıların tamamı, toplumsal düzeyde kadınlara yönelik kalıplaşmış yargıların kırılması gerektiğini ifade etmiştir. Bu önyargılar; “babası yoksa bozulmuştur”, “kadın başına iş yapamaz”, “yalnız kadın tehlikelidir” gibi ifadelerle somutlaşmakta ve kadınların hem sosyal kabulünü hem de psikolojik bütünlüğünü zedelemektedir. 27 yaşındaki bir garsonun bu konudaki ifadesi dikkat çekicidir:

“Her kadın ailesizse kötü değildir. Bizi tanımadan yargılıyorlar. Bu önyargılarla suçun eşiğine itiliyorsun bazen.”

Bu ifade, Bourdieu'nün (2001) “sembolik şiddet” kavramı çerçevesinde değerlendirilebilmektedir. Sembolik şiddet, toplumun bireye kendi değer sistemini empoze etmesi ve bireyin bu yapıyı içselleştirmesiyle ortaya çıkan görünmeyen baskı biçimidir. Özellikle yalnız büyümüş kadınlar bu türden sembolik baskıların en doğrudan taşıyıcıları hâline gelmektedir.

İkinci alt tema olan yerel kadın destek ağlarının güçlendirilmesi, doğrudan uygulamaya yönelik öneriler içermektedir. Katılımcılar, mahalle ölçekli kadın danışma merkezleri, psikolojik destek noktaları ve dayanışma evlerinin kurulmasının yalnızlık duygusunu azaltacağına ve kadınları suça yönelmekten koruyabileceğine inanmaktadır. 31 yaşındaki bir akademisyen bu konuda şunları söylemiştir:

“Dayanışma yalnızlığı kırar. Kadın evleri, sosyal projeler, mahallede güvenli alanlar kurulmalı. Sadece suç önlenmez, kadın kendini yeniden kurabilir.”

Bu yaklaşım, feminist sosyal hizmet modellerinde savunulan “güçlendirme” ve “toplum temelli destek” ilkeleriyle örtüşmektedir (Dominelli, 2002). Kadınların yalnızca bireysel değil, kolektif düzeyde de güçlendirilmesi; suça yönelme riskini azaltmada koruyucu bir faktör olarak işlev görmektedir. Sonuç olarak, kadınların önerileri, yalnızca bireysel terapi veya ekonomik yardım gibi klasik destek mekanizmalarıyla sınırlı kalmayıp, daha geniş ve sistematik bir sosyal dönüşümü hedeflemektedir. Bu da suçun toplumsal kökenlerine karşı sürdürülebilir ve kapsayıcı politikaların gerekliliğini ortaya koymaktadır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmada kadın suçluluğu, yalnız büyüme ve toplumsal baskılar üçgeninde şekillenen bir toplumsal olgu olarak ele alınmıştır. Bu olguların anlaşılabilmesi için yalnızca bireysel psikolojiye değil; aynı zamanda sosyal yapıya, kültürel normlara, güç ilişkilerine ve duygusal dinamiklere dayanan çok katmanlı kuramsal açıklamalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle teorik çerçevede kullanılan kuramsal temel, hem sosyolojik hem psikolojik hem de feminist kuramları içeren çok disiplinli ve bütüncül bir yaklaşımı yansıtmaktadır.

Judith Butler'ın toplumsal cinsiyetin performatif bir süreç olduğu yönündeki yaklaşımı, kadınların suçla ilişkisini yalnızca yasa ihlali bağlamında değil, aynı zamanda kadınlık kimliğinden sapma biçiminde değerlendiren toplumsal yargıyı ortaya koymaktadır (Butler, 2008). Kadınların suça karışması, bu çerçevede hem toplumsal cinsiyet normlarına karşı bir kırılma hem de ataerkil sistemin öngördüğü rollerin dışına çıkılması olarak yorumlanmaktadır. Yalnız büyümüş kadınlar bu normlara uyum sağlayacak sosyal öğrenme süreçlerinden yoksun kaldıkları için, hem kadınlığa aykırı hem de toplum dışı olarak damgalanma riski taşırlar.

Bu dışlanma biçiminin toplumsal boyutu, Pierre Bourdieu'nün sosyal sermaye kavramı aracılığıyla anlaşılabilir. Yalnız büyüyen bireyler, toplumsal destek sistemlerinden (aile, akraba, arkadaş çevresi, eğitim ortamı gibi) yoksun olduklarında; normatif yapılarla entegrasyon kurmakta zorluk yaşamaktadırlar (Bourdieu, 1986). Bu durum, kadınlar için daha da derindir çünkü kadınların sosyal sermaye birikimi, toplumsal cinsiyet normları tarafından sınırlanmış ve değer kaybına uğratılmıştır. Sosyal sermaye eksikliği, yalnız büyüyen kadınları daha kırılabilir ve sistem dışı kılarken; suç bu boşluğu dolduran işlevsel bir alan haline gelebilmektedir.

Suçun sadece bireysel bir tercih değil, aynı zamanda bir baş etme ya da direniş biçimi olarak anlaşılması gerektiğini savunan eleştirel kriminoloji yaklaşımı da bu çalışmanın kuramsal çatısını güçlendirmektedir. Kadınların suça yönelimi, çoğu zaman ataerkil sistemin dayattığı eşitsizlik, dışlanma ve değersizleştirme koşullarına karşı geliştirilen bir görünmez başkaldırı niteliği taşır (Carrington, 2012; Quinney, 1977). Bu bağlamda, yalnız büyümüş kadınların suça karışması, sadece bir norm sapması değil; aynı

zamanda sistemin kadınlara sunduğu sınırlı yaşam seçeneklerine karşı bir karşı-duruş olarak da okunabilir. Özellikle ekonomik bağımsızlığın olmayışı, sosyal güvenceden yoksunluk ve sürekli damgalanma gibi faktörler, kadınların sistemle bağlarını kopartmasına ve suçu bir çıkış yolu olarak görmesine neden olabilmektedir.

Tüm bu sosyolojik ve kültürel açıklamaların yanı sıra, bireyin iç dünyasını ve psikolojik süreçlerini anlamak için Lazarus ve Folkman'ın stresle başa çıkma kuramı önemli bir tamamlayıcı işlev üstlenmektedir. Yalnız büyüyen kadınlar genellikle çocukluklarında travmatik olaylara maruz kalmış, güvenli bağlanma deneyimi geliştirememiş ve stresli durumlara karşı işlevsel baş etme mekanizmaları oluşturamamış bireylerdir (Lazarus ve Folkman, 1984). Bu noktada suç, yalnızca sosyal dışlanmanın değil, aynı zamanda bireyin yaşadığı yoğun içsel çatışmaların ve çözülmemiş duygusal yüklerin bir dışavurumu haline gelmektedir. Suç eylemi kimi zaman öfkenin, kimi zaman çaresizliğin, kimi zaman da görünmezliğe karşı bir duygu dili olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu kuramsal yaklaşımlar birlikte değerlendirildiğinde, kadın suçluluğu yalnızca bireysel bir eylem değil; toplumsal yapılarla bireysel hikâyelerin kesiştiği bir sınır alanı olarak belirginleşmektedir. Toplumsal cinsiyetin dayattığı rollere uyum sağlayamayan, sosyal sermayeden yoksun büyüyen, stresli yaşam olaylarıyla işlevsel biçimde baş edemeyen kadınların suçla kurduğu ilişki, sıradan bir norm ihlali değil; aynı zamanda bir direniş, savunma ve hayatta kalma stratejisi olarak değerlendirilmelidir. Dolayısıyla bu çalışmanın kuramsal temeli, hem toplumsal hem bireysel düzeyde derinleşen eşitsizlikleri görünür kılmakta; hem de kadın suçluluğunu anlamada çok katmanlı bir analiz imkânı sunmaktadır. Bu kuramsal çerçeve, nitel görüşmelerden elde edilecek verilerin çözümlemesinde yönlendirici olacak ve kadınların yaşantılarını indirgemeci olmayan bir bakışla değerlendirmeye olanak sağlayacaktır.

Bu araştırmanın kuramsal temelini, birey-toplum ilişkisini açıklamaya odaklanan klasik sosyolojik yaklaşımlar ile feminist kriminoloji perspektifleri birlikte oluşturmuştur. Bu sayede hem makro düzeyde yapısal eşitsizlikleri hem de mikro düzeyde bireyin içsel yaşantılarını göz önünde bulundurarak, çok boyutlu bir yorum sunmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda ilk olarak, Robert K. Merton'un *Anomi Teorisi* kadınların suça yönelme nedenlerini anlamada önemli bir kuramsal araç sunar. Merton'a göre, toplum bireylere belirli başarı hedefleri dayatırken, bu hedeflere ulaşmak için

herkese eşit meşru yollar sunmamaktadır. Bu uyumsuzluk, bireyde bir anomi yani normsuzluk hali yaratır. Özellikle yoksulluk, eğitimsizlik, cinsiyet ayrımcılığı gibi yapısal engellere maruz kalan kadınlar için, bu hedeflere ulaşma süreci sekteye uğrar. Yalnız büyüyen, toplumsal destekten mahrum kalmış kadınlar, bu yapısal eşitsizliklerin yükünü daha derinden hissetmekte; dolayısıyla suça yönelme, bir sapmadan çok bir “uyum stratejisi” haline gelmektedir (Merton, 1938).

İkinci olarak, Howard Becker’in *Etiketleme Kuramı*, kadın suçluluğunun toplumsal algı ve kimlik düzeyindeki sonuçlarını açıklamada önemlidir. Becker’a göre bireylerin toplumsal normlardan sapmaları kadar, bu sapmaların nasıl algılandığı ve bireyin buna nasıl tepki verdiği de önemlidir. Kadınların suç işlemesi, yalnızca hukuki değil; aynı zamanda kültürel bir tabu olarak görülmekte, kadın bu nedenle hem suçlu hem de kadınlığa aykırı olmakla etiketlenmektedir (Becker, 1963). Bu durum, özellikle yalnız büyümüş kadınlarda sosyal onarım süreçlerini imkânsız hale getirirken, suça tekrar yönelme riskini artırmaktadır. Çünkü toplum tarafından dışlanan birey, etiketine uygun şekilde davranmaya devam eder. Bu süreç, kadınların normatif toplumsal yapılara entegrasyonunu daha da zorlaştırmaktadır.

Araştırmanın kuramsal temellerinden biri olan feminist kriminoloji yaklaşımı, kadınların suça ilişkilerinin erkek merkezli kriminoloji tarafından yeterince temsil edilmediğini savunur. Feminist kriminologlar, kadınların suça karışma nedenlerinin anlaşılması için cinsiyet rollerine, ataerkil sistemin işleyişine, ekonomik bağımlılığa, şiddet deneyimlerine ve toplumsal dışlanmaya odaklanılması gerektiğini belirtir (Chesney-Lind, 2013). Kadınların suça yönelme sürecinde aile içi şiddet, cinsel istismar, toplumsal kontrol mekanizmaları ve ahlaki yargılar belirleyici rol oynamaktadır. Bu bağlamda feminist yaklaşım, yalnız büyümüş kadınların yaşadığı duygusal ve yapısal yoksunlukları anlamada güçlü bir çerçeve sunmaktadır. Kadınların maruz kaldığı çoklu baskılar, suça yönelimi yalnızca bireysel değil, aynı zamanda politik ve toplumsal bir eylem haline getirmektedir.

Kuramsal temelde bir diğer önemli yapı ise *Bağlanma Kuramı*dır. John Bowlby’nin geliştirdiği bu kuram, çocukluk döneminde güvenli bağ kuramayan bireylerin ileriki yaşamlarında davranışsal uyumsuzluk, sosyal izolasyon ve duygusal yoksunluk yaşayabileceğini öngörür (Miniksar ve Kılıç, 2023). Bu kuram özellikle yalnız

büyümüş kadınların suçla ilişkisini anlamada açıklayıcıdır. Aile bağlarından yoksun yetişen bireylerde, topluma karşı güven geliştirme süreci sekteye uğramakta, bu da bireyin normatif yapılarla çatışmasını kaçınılmaz hale getirmektedir. Bağlanma kuramı, suçu yalnızca ahlaki bir sapma değil, bir güven sorununun davranışsal dışavurumu olarak değerlendirmektedir.

Yalnız büyümenin kişisel gelişim üzerindeki olumsuz etkileri, katılımcıların toplumsal normlarla uyum sağlamada daha fazla zorluk yaşadıklarını ortaya koymuştur. Bu durum, Marx'ın yabancılaşma teorisi (2016) ile örtüşmektedir; bireyler, toplumsal normlara uymadıkları ve destek sistemlerinden yoksun kaldıkları için kendi benliklerinden yabancılaşmakta ve toplumsal sistemle bağlarını zayıflatmaktadırlar. Katılımcıların toplumsal normların kadınların karar süreçlerini nasıl etkilediği hakkındaki görüşleri, bu araştırmanın önemli bulgularından biridir. Kadınlar, toplumsal cinsiyet normları nedeniyle toplumsal beklentilere uyum sağlamak zorunda kalmaktadırlar. Bu da karar alma süreçlerini kısıtlamakta ve bazen suçlu davranışlara yönelmelerine sebep olmaktadır. Butler'ın (2008) toplumsal cinsiyet performativitesi teorisi, bu noktada oldukça açıklayıcıdır. Butler, toplumsal cinsiyetin bir performans olarak inşa edildiğini ve kadınların belirli normlara uymak zorunda kaldıklarını belirtmektedir. Kadınlar, toplumsal normlara uymadıklarında, normların dışına çıktıkları için daha sert biçimlerde cezalandırılmakta ve bu durum suçla kurdukları ilişkiyi şekillendirmektedir. Toplumsal cinsiyet normları, kadınların hem özel hem de kamusal yaşamlarında ciddi baskılarla karşılaşmalarına yol açmaktadır.

Kadın suçlulara yönelik toplumsal algı, genellikle moralistik ve yargılayıcı bir biçimde şekillenmektedir. Katılımcılar, toplumun kadın suçlulara yaklaşımını, kadınlık normlarına uymayan davranışlar olarak tanımladıkları için çok daha sert bir biçimde cezalandırıldıklarını ifade etmişlerdir. Wormer (2009), kadın suçluluğunu, toplumsal cinsiyet normları ve ahlaki değerlerle ilişkilendirerek, suçlu davranışların yalnızca yasa ihlali değil, aynı zamanda kadınlık normlarına karşı bir ihlal olarak algılandığını vurgulamaktadır. Bu görüş, katılımcıların toplumsal algılarla ilgili görüşleriyle paralellik göstermektedir. Kadınların suçla ilişkisi, toplumsal normların dışına çıkmaları nedeniyle daha fazla damgalanmakta ve bu da onların toplumsal hayattan dışlanmasına yol açmaktadır.

Katılımcılar, yalnız büyüyen kadınların suça yönelmesini engellemek için bir dizi sosyal destek önerisinde bulunmuşlardır. Bu öneriler arasında aile içindeki destek mekanizmalarının güçlendirilmesi, toplumsal destek gruplarının oluşturulması ve psikolojik yardım hizmetlerinin artırılması gibi unsurlar bulunmaktadır. Putnam'ın (2000) sosyal sermaye teorisi, yalnız büyüyen bireyler için sosyal bağların güçlendirilmesinin önemini vurgulamaktadır. Katılımcılar da yalnız büyüyen kadınların suça yönelmesini engellemek için sosyal ağların oluşturulması gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca, kadınların ekonomik bağımsızlık kazanmalarını sağlayacak fırsatlar yaratılması, toplumsal normlarla daha sağlıklı bir ilişki kurmalarına ve daha az suç işlemelerine yardımcı olabilir. Bu bağlamda, sosyal sermaye ve destek sistemleri, yalnız büyüyen kadınların suça yönelmesini engelleyen önemli unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tüm bu kuramlar birlikte değerlendirildiğinde, kadın suçluluğu olgusunun çok boyutlu bir şekilde açıklanması mümkündür. Toplumsal baskılar, yalnız büyüme ve kadın olmanın getirdiği dezavantajlar, bireyin suça yönelmesini tetikleyen, pekiştiren ve kalıcılaştıran sosyal ve psikolojik süreçler olarak öne çıkmaktadır. Bu nedenle araştırmada kullanılan kuramsal yaklaşım, sadece birey merkezli değil, bireyin içinde yaşadığı sosyal sistemin de bütünsel biçimde analiz edilmesini esas almaktadır. Böylece yalnız büyümüş kadınların suça yönelme nedenleri, yalnızca bireysel zaafılar olarak değil, toplumsal yapıların görünmeyen etkileri olarak yorumlanabilir. Kuramsal temelin, araştırmanın bulgularını değerlendirme ve yorumlama sürecinde rehber niteliğinde işlev görerek, aynı zamanda sosyal politika geliştirme süreçlerine de ışık tutacağı öngörülmüştür. Bu bağlamda yalnız büyüyen kadınların toplumsal hayata entegrasyonunu sağlayacak, destekleyici sosyal politikaların geliştirilmesi gerekmektedir. Suç, bu kadınlar için yalnızca bireysel bir seçim değil, aynı zamanda toplumsal ve yapısal eşitsizliklerin bir sonucu olarak anlaşılmalıdır. Kadın suçluluğu, toplumsal yapıların ve normların bir ürünü olarak, daha geniş sosyal değişimlere ve çözüm stratejilerine işaret etmektedir. Sosyal politikalar, yalnız büyüyen kadınların suçla ilişkisini azaltmak için yalnızca cezalandırıcı değil, aynı zamanda güçlendirici ve destekleyici olmalıdır.

KAYNAKLAR

Agboola, C. (2014). *A qualitative analysis of women's experiences before, during and after imprisonment in South Africa* [Doctoral dissertation, University of Cape Town].

Akgün, R. (2020). Adam öldüren kadınlara farklı bir perspektiften bakış. *Toplum ve Kültür Araştırmaları Dergisi* (6), 154-168. <https://doi.org/10.48131/jscs.817843>

Altunpül, N. (2022). *Üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı istismarı ve ihmali ile suçla yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, ProQuest].

Anaraki, N. R., ve Boostani, D. (2018). Patriarchy as a contextual and gendered pathway to crime: A qualitative study of Iranian women offenders. *Quality ve Quantity*, 52(6), 2879–2895.

Ashaba, S., Kaida, A., Burns, B. F., O'Neil, K., Dunkley, E., Psaki, S. ve Tsai, A. C., Bangsberg, D.R. ve Matthews, L.T. (2017). Understanding coping strategies during pregnancy and the postpartum period: A qualitative study of women living with HIV in rural Uganda. *BMC Pregnancy and Childbirth*, 17, 138 (2017). <https://doi.org/10.1186/s12884-017-1321-9>

Ayata Küçükbükcü, R., & Çamur, G. (2022). Kadın Suçluluğu Olgusu Üzerine Toplumsal Cinsiyet Odaklı Bir Değerlendirme: Y Kuşağı Kadınlarının Gözüyle. *Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7(2), 551-566. <https://doi.org/10.47115/jshs.1129570>

Ayata Küçükbükcü, R. (2022). *Kadın hükümlülerin yaşam öykülerinde toplumsal cinsiyet izleri* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi].

Aydın, G. Ç. ve Aytaç, S. (2023). Depremde dezavantajlı gruplardan biri olan depremde kadınlar üzerindeki psiko-sosyal etkisi: Nitel bir araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 10(3), 2195-2218.

Baki, Z. ve Akyiğit, H. (2021). Sosyal sermayenin göç ve etnik girişimcilik üzerindeki etkisi: İzmir'deki Suriyeli küçük girişimciler. *Yöntem: Uluslararası Yönetim, Ekonomi ve Felsefe Dergisi*, 9(1), 67-88.

Başpınar, Ö. (2007). *Sokak çocuğu olgusu ve Türkiye'de uygulanan hizmet modeli* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi].

Becker, H. S. (2013). *Hariciler (Outsiders): Bir Sapkınlık Sosyolojisi Çalışması*. (Çev. Ş. Geniş, L. Ünsaldı). Heretik.

Boneham, M. A. ve Sixsmith, J. A. (2006). The voices of older women in a disadvantaged community: Issues of health and social capital. *Social Science ve Medicine*, 62(2), 269–279.

Boonzaaier, F. (2001). *Women abuse: Exploring women's narratives of violence and resistance in Mitchell's Plain* [Master's thesis, University of Cape Town].

Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. In J. G. Richardson (Ed.), *Handbook of theory and research for the sociology of education* (pp. 241-258). Greenwood Press.

Bourdieu, P. (2001). *Masculine domination*. Stanford University Press.

Boztilki, M. (2022). Tek ebeveynli ailelerde sosyal sermaye gelişimi ve güvenin önemi: Yalnız anneler odaklı bir çalışma. *Journal of Emerging Economies and Policy*, 7(2), 248-262.

Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Harvard University Press.

Budgeon, S. (2014). The dynamics of gender hegemony: Feminities, masculinities and social change, *Sage Journals*, 48(2), 317-334. <https://doi.org/10.1177/0038038513490358>

Butasım, S. (2024). Sosyal sermaye olgusu çerçevesinde kadın günleri. [Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi].

Butler, J. (2008). *Cinsiyet Belası: Feminizm ve Kimliğin Altüst Edilmesi*. (Çev. B. Ertür). Metis.

Carrington, K. (2012). Feminism and critical criminology: Confronting genealogies. *Theoretical Criminology*, 16(1), 23–39.

Cattell, V. (2001). Poor people, poor places, and poor health: The mediating role of social networks and social capital. *Social Science ve Medicine*, 52(10), 1501-1516.

Chesney-Lind, M. ve Morash, M. (2013). Transformative feminist criminology: A critical re-thinking of a discipline. *Critical Criminology*, 21(3), 287–304.

Chesney-Lind, M. ve Pasko, L. (2013). *The female offender: Girls, women, and crime* (3rd ed.). SAGE Publications.

Chodorow, N. (1999). *The reproduction of mothering: Psychoanalysis and the sociology of gender*. University of California Press.

Choi, Y. J. (2016). Immigrant women's acculturation stress and coping strategies in Korea: A qualitative analysis. *International Journal of Intercultural Relations*, 55(1), 79-85.

Comack, E. (2006). *Women in trouble: Connecting women's law violations to their histories of abuse*. Fernwood Publishing.

Connell, R. (2009). *Gender: In World Perspective*. Polity Press.

Çağlayan, H. (2006). Feminist perspektiften Kürt kadın kimliği üzerine niteliksel bir araştırma. [Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi].

Çakır, H. (2016). Kadınların sınıfı: Ücretli ev emeği ve kadın öznelliğinin inşası. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 4(8), 266-284.

Demirci, F. (2024). *Toplumsal cinsiyet bağlamında kadın ve suç* [Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi].

Doğan, E. (2020). Acı Hayat (1962) ve Kırık Hayatlar (1965) filmleri çerçevesinde kadının toplumsal cinsiyet kimliğinin inşası. *ARTS: Artuklu Sanat ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 4(1), 135-148.

Dominelli, L. (2002). *Feminist social work theory and practice*. Palgrave Macmillan.

Durkheim, E. (2014). *Sosyolojik yöntemin kuralları* (Çev. Ö. Doğan). Doğu-Batı.

Durlak, J. A. ve Wells, A. M. (1997). Primary prevention mental health programs for children and adolescents: A meta-analytic review. *American Journal of Community Psychology*, 25(2), 115-152.

Ely, R. J. (1995). The power in demography: Women's social constructions of gender identity at work. *Academy of Management Journal*, 38(3), 589–634.

Erdoğan, S., Aktaş, A. ve Bayram, G. Ö. (2009). Sığınma evinde yaşayan bir grup kadının şiddet deneyimleri ve baş etme yaklaşımları: Niteliksel bir çalışma. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 807-824.

Hatiboğlu Eren, B., (2015). Özel ve Kamusal Alanda Muhafazakâr Anneliğin İnşası Ankara Aktaş Mahallesi Kentsel Dönüşüm Projesi Örneği. *Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar E-Dergisi*.

Erkoyuncu, R. (2023). Toplumsal cinsiyet algısı ve esenlik: Türkiye bağlamında bir inceleme. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(3), 836-851. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/3083358>

Eskiçorapçı, E. (2022). Türkiye’de Kadın Suçluluğunun Feminist Sosyal Hizmet Bağlamında İncelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi* (12), 1-16. <https://doi.org/10.21733/ibad.940246>

Esposito, M. (2015). Women in prison: Unhealthy lives and denied well-being between loneliness and seclusion. *Crime, Law and Social Change*, 63(3), 287–303.

Felitti, V. J., Anda, R. F., Nordenberg, D., Williamson, D. F., Spitz, A. M., Edwards, V., ... ve Marks, J. S. (1998). Relationship of childhood abuse and household dysfunction to many of the leading causes of death in adults. *American Journal of Preventive Medicine*, 14(4), 245–258.

Foucault, M. (2001). *Hapishanenin Doğuşu*. (Çev. M. A. Kılıçbay). İmge.

Galipeau, J. (2014). *Reflecting on gender as a social construct: A qualitative case study of a girls' critical gender group* [Master's Thesis, Rutgers University].

Geiger, B. (2006). Crime, prostitution, drugs, and malingered insanity: Female offenders' resistant strategies to abuse and domination. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 50(5), 582-594.

Glaser, D. (2002). Emotional abuse and neglect (psychological maltreatment): A conceptual framework. *Child Abuse ve Neglect*, 26(6), 697–714.

Goffman, E. (2020). *Günlük Yaşamda Benliğin Sunumu* (Çev. B. Cezar). Metis.

Gordon, S. F. (2017). Narratives of resistance and resilience: Exploring stories of violence against women. *Agenda*, 31(2), 34-43.

Gosling, V. K. (2008). I've always managed, that's what we do: Social capital and women's experiences of social exclusion. *Sociological Research Online*, 13(1).

Goulding, D. (2004). *Severed Connections: An exploration of the impact of imprisonment on women's familial and social connectedness*. Murdoch University.

Gök, M. (2016). Türkiye'de sivil toplum kuruluşları ve sosyal sermaye. *Istanbul Journal of Sociological Studies*(52), 655-683. <https://doi.org/10.18368/IU/sk.09040>

Gökalp, H. Ü. (2024). *Yoksulların vatandaşlık algısı üzerine sosyolojik bir çalışma: Konya örneği*. [Doktora tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]

Gross, J. J. (1998). The emerging field of emotion regulation: An integrative review. *Review of General Psychology*, 2(3), 271-299. <https://doi.org/10.1037/1089-2680.2.3.271>

Gueta, K. ve Chen, G. (2016). Men and women inmates' accounts of their pathways to crime: A gender analysis. *Deviant Behavior*, 37(4), 1459-1472.

Herrington, V. ve Nee, C. (2005). Self-perceptions, masculinity and female offenders. *Internet Journal of Criminology*. 1-30.

Hirschi, T. (1969). *Causes of delinquency*. University of California Press.

Hochschild, A. R. (1983). *The managed heart: Commercialization of human feeling*. University of California Press.

Hooper, L. M. (2007). Expanding the discussion regarding parentification and its varied outcomes: Implications for mental health research and practice. *Journal of Mental Health Counseling*, 29(4), 322-337.

Jackson, E. F., Sheanoda, V., & Bussey, K. (2022). 'I can construct it in my own way': A critical qualitative examination of gender self-categorisation processes. *Psychology of Women Quarterly*, 46(3), 372-389. <https://doi.org/10.1177/03616843221102787>

Javdani, S., Sadeh, N. ve Verona, E. (2011). Gendered social forces: An examination of the impact of the justice system's response on women and girls' criminal trajectories. *Psychology, Public Policy, and Law*, 17(2), 161-211.

Jones, D. J., Bucarius, S. M., ve Haggerty, K. D. (2019). Voices of remanded women in Western Canada: A qualitative analysis. *Journal of Community Safety and Well-Being*, 4(3), 44-53.

Kandiyoti, D. (1988). Bargaining with Patriarchy. *Gender ve Society*, 2(3), 274-290.

Karakaya, H. (2024). Aile İçi İstismarda (Ensest) Çocukluklarının Gölgesinde Kadınlar. *Kent Akademisi*, 17(6), 2605-2631. <https://doi.org/10.35674/kent.1472213>

Kıvrak, R. (2021). Denetimli serbestlik kapsamında kamuya yararlı bir işte çalıştırma yaptırımının sosyo-ekonomik açıdan incelenmesi (Denizli ili örneği) [Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi].

Kokesh, J. ve Sternadori, M. (2015). The good, the bad, and the ugly: A qualitative study of how young adult fiction affects identity construction. *Atlantic Journal of Communication*, 23(3), 173–190.

Lazarus, R. S., ve Folkman, S. (1984). *Stress, appraisal, and coping*. Springer.

Levenson, J. S., Willis, G. M. ve Prescott, D. S. (2014). Adverse childhood experiences in the lives of female sex offenders. *Sexual Abuse*, 27(3), 258–283. <https://doi.org/10.1177/1079063214544332>

Liao, Y. C., Liao, W. Y., Sun, J. L., Ko, J. C. ve Yu, C. J. (2018). Psychological distress and coping strategies among women with incurable lung cancer: A qualitative study. *Supportive Care in Cancer*, 26(9), 986-996.

Marx, K. (2016). 1844 El Yazmaları. (Çev. M. Belge). Birikim.

McGannon, K. R., Schinke, R., Ge, Y., Blodgett, A.T. (2019). Negotiating gender and sexuality: A qualitative study of elite women boxer intersecting identities and sport psychology implications, *Journal of Applied Sport Psychology*, 31(2), 423-439.

McGrath, J., Crossley, S., Lhussier, M. ve Forster, N. (2023). Social capital and women's narratives of homelessness and multiple exclusion in northern England. *International Journal for Equity in Health*, 22(41), 1-12.

Merton, R. K. (1938). Social Structure and Anomie. *American Sociological Review*, 3(5), 672–682.

Mikulincer, M., ve Shaver, P. R. (2007). *Attachment in adulthood: Structure, dynamics, and change*. Guilford Press.

Özdemir, G. (2020). Ülkücü kadınlar ve kadın kimliğinin inşası: “Asenalar”. *Fe Dergi*, 12(2), 116-128.

Polat, F. ve Geçici, F. (2021). Menopoz dönemindeki kadınların gözüyle menopoz: Nitel bir araştırma örneği. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 15(4), 809-817.

Putnam, R. D. (2000). *Bowling alone: The collapse and revival of American community*. Simon ve Schuster.

Quinney, R. (1977). *Class, state, and crime: On the theory and practice of criminal justice*. Longman.

Russell, B. L. (2014). Perceptions of female offenders: How stereotypes and social norms affect criminal justice response. In B. L. Russell (Ed.), *Gender and crime: An overview* (pp. 1–23). Springer.

Ryan, R. M. ve Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68-78.

Scraton, P. (2016). Bearing witness to the ‘pain of others’: Researching power, violence and resistance in a women's prison. *International Journal for Crime, Justice and Social Democracy*, 5(1), 70-84.

Seguin, M., Lewis, R., Razmadze, M., Amirejibi, T., Barbakadze, G. ve Lewis, S. (2017). Coping strategies of internally displaced women in Georgia: A qualitative study. *Social Science ve Medicine*, 191, 73-80.

Sevgi Yalın, H. (2022). Üniversite Öğrencilerinde Öz-Şefkatin Stresle Başa Çıkma Tarzlarını Yordama Gücü. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1), 992-1012. <https://doi.org/10.29299/kefad.884049>

Simeon, D., ve Abugel, J. (2006). *Feeling unreal: Depersonalization disorder and the loss of the self*. Oxford University Press.

Simpson, S.S., Herz, D.C. (2006). Gender, Crime, and Criminal Justice. In: Handbook of the Sociology of Gender. Handbooks of Sociology and Social Research. Springer, Boston, MA . https://doi.org/10.1007/0-387-36218-5_24

Şahin, M. (2024). Gözetim toplumu ve Çin sosyal kredi sistemi: Toplumsal kontrolün yeni yüzü. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 49, 66-84. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/3794152>

Şentürk Dızman, Z. & Oktik, N. (2022). Aile ve Suç İlişkisi: Denetimli Serbestlikteki Gençler Üzerine Nitel Bir Çalışma . *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 11(3) , 13451362 . doi:10.15869/itobiad.1092012

Şimşek, S. (2018). *Cezaevinden salıverilen kadın hükümlülerin toplumsal uyum süreçleri (İstanbul örneği)* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi].

Taghipour, A., Karimi, F. Z. ve Latifnejad Roudsari, R. (2020). Coping strategies of women following the diagnosis of infertility in their spouses: A qualitative study. *Evidence Based Care Journal*, 10(4), 33–41.

Tasker, F. ve Gato, J. (2020). Gender identity and future thinking about parenthood: A qualitative analysis of focus group data with transgender and non-binary people in the United Kingdom. *Frontiers in Psychology*, 11, 865.

Tatlılıoğlu, K. (2015). Aile içi kadına karşı şiddette kadın sığınmaevlerinin rolü üzerine genel bir değerlendirme. *Kadın Kongresi Bildirisi*. 311-328.

Taylor, J., Convery, I. ve Barton, E. (2013). Social connectedness and female offending. *Forensic Update*, 112, 23-31.

Toprakçı Alp, G. ve Aksoy, B. (2019). Kadın Girişimciliği ve Sosyal Sermaye: Nitel Bir Araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 11(27), 125-148.

Yıldız Miniksar D. ve Kılıç M. (2023). The relationship between attachment styles and emotion regulation difficulties in adolescents with psychiatric disorders. *Sakarya Tıp Dergisi*. 13(2), 277-286. doi:10.31832/smj.1288608

Wormer, K. (2009). Restorative justice as social justice for victims of gendered violence: a standpoint feminist perspective, *Social Work*, 54(2), 107-116.

EK1: GÖNÜLLÜ ONAY FORMU

Toplumsal Baskıların Kadın Suçluluğu ile İlişkisi: Yalnız Büyümüş Kadınlar Üzerine Nitel Bir Değerlendirme başlıklı araştırmama katılmanız istenmektedir.

Çalışmaya katılıp katılmama kararı tamamen size aittir. Katılmak isteyip istemediğinize karar vermeden önce araştırmanın neden yapıldığını, bilgilerinizin nasıl kullanılacağını, çalışmanın neleri içerdiğini, olası yararları ve risklerini ya da rahatsızlık verebilecek yönlerini anlamanız önemlidir. Lütfen aşağıdaki bilgileri dikkatlice okumak için zaman ayırınız. Eğer çalışmaya katılma kararı verirsiniz;

- Çalışmadan herhangi bir zamanda ayrılmakta özgürsünüz.
- Çalışmaya katıldığınız için size herhangi bir ödeme yapılmayacak ya da sizden herhangi bir maddi katkı/malzeme katkısı istenmeyecektir.
- Bu araştırmanın amacı, toplumsal baskıların kadın suçluluğu üzerindeki etkilerini incelemek ve yalnız büyümüş kadınların suç işleme eğilimleri üzerindeki toplumsal cinsiyet rolleri, ekonomik zorluklar ve aile yapısının rolünü değerlendirmektir.
- Araştırma ile ilgili çalışmamızda yüz yüze görüşme sağlanacak ve izin ile ses kayıt işlemi yapılacaktır.
- Çalışmaya katılmanız durumunda literatüre bu konu hakkında destek sağlayarak veri eklememize yardımcı olacaksınız.
- Kişisel bilgiler tamamen gizli kalacak ve isimler kodlama yöntemi ile yer alacaktır.
- Soru ve problemler için başvurulacak kişi bilgisi aşağıda paylaşılmıştır:
Ayberk Paçacı

Yukarıdaki bilgileri ilgili araştırmacı ile ayrıntılı olarak tartıştım ve kendisi bütün sorularımı cevapladı. Bu bilgilendirilmiş olur belgesini okudum ve anladım. Bu araştırmaya katılmayı kabul ediyorum ve bu onay belgesini kendi hür irademle imzalıyorum. Bu onay, ilgili hiçbir kanun ve yönetmeliği geçersiz kılmaz. Araştırmacı, saklamam için bu belgenin bir kopyasını çalışma sırasında dikkat edeceğim noktaları da içerecek şekilde bana teslim etmiştir.

Gönüllü Adı Soyadı:

Tarih ve İmza:

Telefon:

Araştırmacı Adı Soyadı: Ayberk PAÇACI

Tarih ve İmza:

EK2 ARAŞTIRMA SORULARI

1. Çocukluk döneminizde yalnız büyüme sürecini nasıl tanımlarsınız?
2. Ailenizle ilişkileriniz nasıldı? Hangi faktörler sizi yalnız bir büyüme sürecine itti?
3. Yalnız büyümüş bir kadın olmanın size kazandırdığı ya da sizden aldığı şeyler nelerdir?
4. Toplumun size yönelik beklentilerini ya da baskılarını hissettiniz mi? Bu baskılar hangi alanlarda yoğunlaştı?
5. Toplumsal normlar ve beklentiler, sizin yaşam tarzınızı ya da kararlarınızı nasıl etkiledi?
6. Yalnız büyüme süreci psikolojik olarak sizi nasıl etkiledi?
7. Suç işlemeye yönelmenizde yalnız büyümüş olmanın etkisi var mıydı? Varsa, bu nasıl bir etkidir?
8. Yalnızlık hissi ile başa çıkmak için hangi stratejilere başvurduunuz?
9. Suç işlemeye iten temel nedenler nelerdir?
10. Toplumun, bir kadın olarak sizin üzerinizdeki suç algısı ve bakışı hakkında ne düşünüyorsunuz?
11. Yalnız büyüyen kadınların suça yönelmesini engellemek için ne tür destek mekanizmaları oluşturulabilir?
12. Toplumun baskılarını azaltmak ve yalnız büyüyen kadınları daha fazla desteklemek için neler yapılmalı?

EK 3

ZGEMIş

Adı Soyadı: Ayberk Paçacı

Mesleği: Sosyal Hizmet Uzmanı

EğİTİM BİLGİLERİ

- 2021/ ---- Üsküdar Üniversitesi Adli Bilimler Fakültesi Ceza Adaleti Bölümü Tezli (Yüksek Lisans)
- 2016 / 2020 - Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü (Lisans)
- 2011 / 2014 - Kahramanmaraş İbrahim alık Anadolu Lisesi